

Förklaring till förkortningarna finns på sidan vii.

A

- Affischering**, LL om naturvård 25 §, K 33; LL om allmänna vägar 60 §, N 6.
- Affärs- eller yrkeshemlighet**, får ej röjas, LL om allmänna handlingars offentlighet 9 § f) och g), C 4; StatistikL 14 §, C 6; LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti 19 §, D 29; LL om allmänna vatten- och avloppsverk 16 §, E 17; RäddningsL 88 §, G 15; NäringsstödsL 6 och 15 §§, J 36; LL om produktionsstöd för el 13 §, J 39; MiljöskyddsL 55 §, K 1; LL om tobak och relaterade produkter 12 §, L 17; DjurskyddsL 57 §, L 18; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 73 §, M 27.
- Affärstid**, AffärstidsL, J 2.
- Aktiebolag**, LL om landskapsrevisionen 3 §, B 9; LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag, D 17; LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för skatteåren 2013–2016 2 §, F 8; LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen 2§, F 12; LL om bostadsproduktion 4 § 2 mom., H 8; LF om yrkesfiske 5 §, I 27; IdrottsL 29 §, O 39. Se även **Bolag**.
- Aktuella frågor**, debatt i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 40 §, B 2.
- Akutsjukvård**, LL om hälso- och sjukvård 43 §, L 1. Se även **Prehospital akutsjukvård**.
- Alarmcentral**, RäddningsF 46 §, G 16.
- Alkohol**, LL om tillämpning av riksförfattningar om alkohol, J 10; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7 och 9 §§, J 3.
- Alkoholmissbruk**, LL om behandling av berusade, G 3. LL om hälso- och sjukvård 41 §, L 1; LL om tillämpning av L om nykterhetsarbete, M 26.
- Alkolås**, KörkortL 7 kap., N 21; LF om alkolås, N 26.
- Allmänbildande gymnasieexamen**, LL om gymnasieutbildning 25 §, O 3. Se även **Studentexamen**.
- Allmän handling**, LL om allmänna handlingars offentlighet, C 4.
- Allmänna vägar**, LL om allmänna vägar, N 6; PBL 49 och 57 §§, H 1.
- Allmännyttigt samfund**, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, F 18.
- Allmän ordning**, PolisL, G 1; OrdningsL, G 2.
- Allmän plats**, OrdningsL, G 2.
- Allmänt område**, PBL 2, 10, 52, 62, 65 och 102 §§ samt 8 kap., H 1; PBF 10 § och 5 kap., H 2.
- Allmänt vattenområde**, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.
- Ambulans**, LF om prehospital akutsjukvård, L 3. Se även **Utryckningsfordon**.
- Ambulerande djurutställning**, DjurskyddsL 38 och 46 §§, L 18.
- Ambulerande tandvårdsklinik**, LF om hälso- och sjukvård 39 §, L 1.
- Amortering**, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti 6 och 17 §§, D 29; KommunskatteL 27 § 3 mom., F 6, LL om avdrag på kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 19; LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet 19 §, G 11; LL om bostadsproduktion 11 och 22 §§, H 8; LL om räntestödslån vid skördekadaver 6 §, I 12; LL om bosättningslån, M 5; LL om enskilda vägar 82 §, N 10; LL om studiestöd 32 och 33 §§, O 23.
- Anbud**, LL om allmänna handlingars offentlighet 3 § 2 mom. och 4 § 2 mom., C 4; LL om tillämpning av riksförfattningar om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Andra bedömning**, LL om hälso- och sjukvård 14 §, L 1.
- Andra behandling**, i lagtinget, LO 33 §, B 1; AO 71 och 73 §§, B 2.
- Anläggningskostnad**, LL om planering av och landskapsandel för socialvården 4 kap., E 7; LL om planering av och landskapandel för undervisnings- och kulturverksamheten 5 kap., E 8; PBL 9 kap., H 1; VattenL 11 kap. 11 § och 13 kap. 14 §, K 14; GrundskoleL 47 §, O 1; LL om ungdomsarbete 20 och 21 §§, O 38; IdrottsL 16 §, O 39.
- Anläggningstillgång**, LL om landskapets fastighetverk 4 §, D 26; L om räntestödscrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten 5 §, E 13; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 1 och 3 §§, F 13; LL om posttjänster 41 §, J 6; NäringsstödsL 13 och 14 §§, J 36; BarnomsorgsL 24 § 3 mom. 1 p., M 8.

- Annonsering**, AO 8 §, B 2; ÅLRB gällande vissa upphandlingar 4 §, C 9; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 8 §, C 10; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar 7 §, E 4; LF om externa räddningsplaner 6 § 3 mom., G 17; LL om energideklaration för byggnader 15 §, H 4; LF om energideklaration för byggnader 3 §, H 5; MiljöskyddsL 13 §, K 1; LL om miljökonsekvensbedömning 13 §, K 26; LL om naturvård 25 §, K 33; LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn 9 §, M 16; LL om allmänna vägar 60 §, N 6.
- Anskaffningsutgift**, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för skatteåren 2013-2016 1 §, F 8; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, 7 §, F 9; LL om kommunalbeskattnings av rederibolag och redare 3 §, F 13.
- Anslag**, i landskapets budget, LL om landskapets finansförvaltning, D 30.
- Anslagstavla**, LL om lagtingsval och kommunalval 13 § 4 mom., 15 § 2 mom., 32 § 2 mom., 35b § 5 mom., 37 § 1 mom., 51a § 4 mom., 65 § och 75b § 2 mom., B 3; FörvaltningsL 57 §, C 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 9b §, D 2; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 14 och 17 §§, D 8; KommunalL 12, 28, 91 och 107 §§, E 1; LF om externa räddningsplaner 6 § 3 mom., G 17; PBL 18 och 77 §§, H 1; PBF 8 § 2 mom., H 2; LL om fiske 25 § 3 mom. och 41 § 4 mom., I 25; LF ang. fiske 3 § 2 mom. och 8 § 1 mom., I 26; MiljöskyddsL 53d § 2 mom., K 1; VattenL 14 kap. 8 §, K 13; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester 2 §, K 25; JaktL 23 § 3 mom., K 35; LL om allmänna vägar 50 § 4 mom., N 6; LL om fornminnen 8 § 2 mom., O 26.
- Anslutningsmotion**, LO 28 §, B 1; AO 48 och 49 §§, B 2.
- Ansvarig föreståndare**, för inkvarterings- och trakteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 8, 13, 15 och 16 §§, J 3; för resebyrå, LL om resebyråer 4 §, J 4; för fastighetsmäklarverksamhet, LF om fastighetsmäklare 5, 9 och 19 §§, J 5; för arbetsförmedling, LL om arbetsförmedling av annan än landskapet 4 § 2 mom., J 7.
- Apoteksvagn**, LL om apoteksvagn, F 4.
- Arbetsavtal**, Sjl 29 § 1 mom. 6 p., A 1; AO 87 §, B 2; LL om lagtingets kansli 1 och 2 §§, B 8; LL om gymnasieutbildning 12 §, O 3, LL om läroavtalsutbildning 2 och 22 §§, O 10; LL om studieledighet 12 och 13 §§, O 25.
- Arbetsdomstolen**, LL om tjänstekollektivavtal 13 §, D 38.
- Arbetsfred**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap, D 38.
- Arbetsförmedling**, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 10; LL om arbetsförmedling av annan än landskapet, J 7; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 5 kap., M 27.
- Arbetsinkomstavgift från kommunalskatten**, Kommunal-skatteL 25 §, F 6.
- Arbetslöshetsersättning**, LL och LF om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 31 och M 32; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 34.
- Arbetsmarknadspolitik**, LL och LF om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, M 27 och M 28.
- Arbetsmarknadsservice**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 4, 5 och 71 §§ samt 3 och 4 kap., M 26; LL om främjande av integration 30 §, M 36.
- Arbetsordning**, för Ålands lagting, AO, B 2.
- Arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 4a och 4b §§), F 25.
- Arbetsstid**, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tillämpning av arbetstidslagen, D 39; i vägtrafik, LL om tillämpning av lagen om arbetstid i vägtrafik för förare som är egenföretagare, N 31.
- Arkiv**, ArkivL, C 5.
- Arrende**, LL om jordförvärrätt och jordförvärrättstillstånd, A 3; LF om jordförvärrättstillstånd, A 4; AO 19 §, B 2; LL om avloppsvattenavgift 14 § 2 mom., F 24; LL om energideklaration för byggnader 11 § 3 p., H 4; LL om tillämpning av jordlegolagen, H 13; HyresL 96 § 1 mom., H 15; LL om stöd för hållbart skogsbruk 2 § 1 mom. 1p., I 17; LL om fiske 7 §, I 25; LF ang. fiske 9 §, I 26; LL om naturvård 10 §, K 33; JaktL 4, 6 och 8-10 §§, K 35.
- Arv**, landskapets rätt till arv, Sjl 63 §, A 1; JordförvärrL för Åland 3 §, A 2; LL om jordförvärrätt och jordförvärrättstillstånd 4, 5 och 7 §§, A 3. Se även **Ärvdabalken**.
- Audiovisuella medietjänster**, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.
- Automat**, se **Penningautomat**.
- Avbytarverksamhet för lantbrukare**, LL om avbytarstöd, I 22.
- Avdelningschef**, vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 2a, 3, 5, 8, 10 och 11a §§, D 4; LF om verkställighet av landskapets budget 2 §, D 31; LL om tjänstekollektivavtal 2 §, D 38.
- Avdrag för inkomstens förvärvande**, Kommunal-skatteL 2 § och 2 kap., F 6; LL om tillämpning av rikslagsstiftningen om beskattningsförfarande 5 §, F 20.
- Avdrag som beviljas dödsbon för efterlevande make eller maka**, Kommunal-skatteL 24 §, F 6.
- Avdrag vid kommunalbeskattningen**, Kommunal-skatteL, F 6; LL om kommunalbeskattnings av delägare i utländska bassamfund, F 16; LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 17; LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 19.

Avfall LF om tillämpning av vissa riksbestämmelser om avfallsförbränning, K 5; LF om deponering av avfall, K 8; LF om utvinningsavfall, K 9; LF om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, K 10; LF om hantering av jord- och muddermassor, K 11; LL om renhållning, K 19; LF om renhållning, K 20; LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21; LF om PCB-avfall, K 23; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 25. Se även **Renhållning, Farligt avfall, Hushållsavfall, Skrotfordon**.

Avfallsbehandlingsanläggning, LL om renhållning 13, 16 och 33 §§, K 19; LF om deponering av avfall, K 8.

Avgift, LL om grunderna för avgifter till landskapet, F 2; LL om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, F 3; LL om radio- och televisionsverksamhet 3 § 5 mom. samt 5 kap. och 41 §, N 1; LL om allmänna vägar 18 §, N 6; LF om färjor 19 §, N 7; LL om kommunalvägar 15 §, N 8. Se även **Apoteksavgift, Avloppsvattenavgift, Befrielse från kommunal avgift, Resandeavgift**.

Avgångsålder, LL om Ålands polismyndighet 9 §, D 14; TjänstemannaL 41 och 65 §§, D 32.

Avlivning, av djur, PolisL 2 kap 16 §, G 1; JaktL 45 och 71 §§, K 35. Se även **Slakt**.

Avlopp, PBL, 8 § 3 mom., 10 § 1 mom., 20 § 3 mom., 26 § 2 mom. 2 p. och 45 §, H 1; PBF 7 § 3 p. och 27 § 1 mom. 2 och 5 p., H 2; HyresL 23 § 1 mom. 3 p., H 15; VattenL 3 kap. 14 §, 4 kap. 8a §, 5 kap. 7 §, 6 kap. 20 §, 7 kap. 4 §, 11 kap. och 13 kap., K 13; VattenF 3-5 och 21a §§, K 14; ÅLRB om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket bilaga 2, K 15; LL om tillämpning av hälso- skyddslagen 9 §, L 9.

Avloppsanläggning, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, E 18, MiljöskyddsF 4 § samt bilaga 1 och 2, K 2; VattenL 3 kap. 15 § och 6 kap. 20 §, K 13. Se även **Avlopp**.

Avloppsvattenavgift, LL om avloppsvattenavgift, F 24.

Avloppsverk, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, E 17. Ang. lån och understöd, se **Avloppsanläggning**.

Avlägsnande, PolisL 2 kap. 5, 10 och 17 §§ samt 3 kap. 4 §, G 1. LL om ordningsvakter 8 och 10 §§, G 6.

Avräkning, Sjl 45 §, A 1.

Avräkningsbelopp, Sjl 46 §, A 1.

Avräkningsgrunden, Sjl 47 § och 77 § 3 mom., A 1.

Avspärning av platser och områden, PolisL 2 kap. 8 §, G 1.

Avsättning av tjänsteman, utan uppsägningstid, TjänstemannaL 10 kap., D 32.

Avtalsdelegationen, kommunala, KommunalL 14 kap., E 1; LL om tjänstekollektivavtal 3, 5, 11, 13 och 21 §§, D 38.

Avtals- och pensionsbyrån, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 5 §, D 5.

Avträdelseersättning, F om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelseersättning för lantbruksföretagare, I 23.

B

Badhus, LL om tillämpning av hälso- och sjukvårdslagen, L 9.

Badstrand, LL om tillämpning av hälso- och sjukvårdslagen, L 9; LF om tillämpning av riksförfattningar om hälso- skydd 1 § 6 och 7 p. samt 5 §, L 10; LL om fiske 3 § 3 mom., I 29.

Balansansvar, LL om tillämpning av rikslagstiftning om elmarknaden 4 § 6 p., J 28; LF om tillämpning av riksförfattningar om elmarknaden 2, 7 och 8 §§, J 29.

Barn, RPF om skötseln av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, D 46; LL om hälso- och sjukvård 20 § 3 mom., 28, 29, 39, 48 och 55 §§, L 1; LF om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsövård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga, L 4; LL om tobak och relaterade produkter 4 och 4a §, L 7; DjurskyddsL 4 §; L 18; LL om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, M 8; LL om tillämpning av barnbidragslagen, M 9; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, M 10; LL om tillämpning av lagen om underhållsstöd, M 11; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd, M 12; BarnomsorgsL, M 13; LF om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem M 14; LL om tillämpning av familjevårdarlagen, M 15; LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, M 16; LL om hemvårdsstöd, M 17; LL om tillämpning av barnskyddslagen, M 18.

Barnbidrag, LL om tillämpning av barnbidragslagen, M 9; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, M 10.

Barnmat, LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien 1 § 2 p., 2 § 7 p. och 3 § 10 p., L 12.

Barnskydd, LL om tillämpning av barnskyddslagen, M 18.

Bassamfund, LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, F 16.

Befolkningskydd, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden G 14.

Befrielse från kommunal avgift, KommunalL 13 §, E 1.

Begravning, LL om tillämpning av hälso- och sjukvårdslagen, L 9.

Begränsat skattskyldig, LandskapsskatteL 2 §, F 1; KommunalsskatteL 4 §, F 6; LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, F 15; LL om tillämpning av rikslagstiftning om beskattningsförfarande 3 §, F 20.

- Bekämpningsmedel**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 30 och 35-39 §§, I 2; LF om tillämpning av riks författningar om livsmedel och livsmedelshygien 2 § 3 och 7 p., L 12. Se även **Kemikalier**.
- Bensin**, LL om tillämpning av riks författningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riks författningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9; LF om tillämpning av vissa riks författningar rörande åtgärder mot förorening av luften, K 3; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24.
- Beredskapsuppgifter**, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, G 14.
- Berusad**, LL om behandling av berusade, G 3; vägrande av tillträde, LL om ordningsvakter 7 §, G 6; avlägsnande, gripande och hållande i förvar, LL om ordningsvakter 8 §, G 6.
- Berusningsmedel**, när intagande är förbjudet, OrdningsL 4 och 20 §§, G 2, LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreselser 4 §, G 4. LL om ordningsvakter 9 §, G 6.
- Besiktning av fordon**, LL om besiktning och registrering av fordon, N 33.
- Besiktningssman**, LL om motorfordonsbyrån 9 §, D 19.
- Beskattning**, dess verkställande, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande, F 20; F om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland, F 21.
- Beslut**, utformningen av beslut i förvaltningsärenden, FörvaltningsL 7 kap., C 1.
- Beställningstrafik**, LL om yrkesmässig trafik 3, 14 och 17 §§, N 27.
- Beställ-TV**, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.
- Besvär**, över beslut i förvaltningsärende, Sjl 25 §, A 1; FörvaltningsL 42-44 §§, C 1. Se även **Kommunalbesvär**.
- Bete**, LL om stängselskyldighet 12 §, I 10; DjurskyddsF 2, 7 och 9 §§ samt 4 kap, L 19.
- Bevattning**, VattenL 12-14 kap., K 13.
- Bevisprovokation genom köp**, PolisL 5 och 7 kap., G 1.
- Bibliotek**, LL om allmänna bibliotek, O 31; BiblioteksF, O 32.
- Bil**, LL om besiktning och registrering av fordon, N 33; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, N 34.
- Bilbälte**, VägtrafikL 61 §, N 11; LF om undantag från skyldigheten att använda bilbälte, N 14; TrafikbrottsL 18 §, N 18.
- Bilskola**, se **Förarutbildning; Trafikskola**.
- Binäringsfiskare**, LL om fiske 2 §, I 25; LF om yrkesfiske, I 27.
- Biodrivmedel**, LL om tillämpning av lagen om främjande av biodrivmedel för transport, K 7.
- Biograf föreställning**, LL innehållande särskilda bestämmelser ang. biografier och offentliga biograf föreställningar, G 8.
- Biotop**, skydd av, LL om naturvård 1 och 3 kap. samt 43 §, K 33; LF om naturvård 3 kap., K 34.
- Biståndsskyldighet**, Sjl 31 §, A 1; PolisL 8 kap. 4 § och 9 kap. 1-7 §§, G 1; RäddningsL 16, 60, 72 och 82 §§, G 15; VägtrafikL 9 §, N 9; TrafikbrottsL 7 §, N 18. Se även **Gränsbevakning**.
- Bisyssla**, TjänstemannaL 18 §, D 32; LL om Ålands polismyndighet 5d §, D 12.
- Blankettlag**, gängse benämning på landskapslag varigenom en eller flera riks författningar bringats i kraft i landskapet.
- Blommor**, försäljning av, AffärstidsL, J 2.
- Bolag**, Sjl 11 och 73 §§, A 1, JordförvärvsL för Åland 2 §, A 2; LL om jordförvärvs rätt och jordförvärvs tillstånd 9, 13 och 16 §§, A 3; LF om jordförvärvs tillstånd 6 och 7 §§, A 4; StatistikL 8 §, C 6; LL om rätt att utöva näring, J 1. Se även **Aktiebolag, Näringsverksamhet**.
- Bordläggning**, AO 42, 57, 73 och 105 §§, B 2; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 7 §, D 2; KommunalL 24 §, E 1.
- Borring i berg**, MiljöskyddsF 6 §, K 2.
- Bostad**, LL om förhindrande av diskriminering 5 §, C 11; LL och LF om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion, E 12 och E 13; PBF 7 § 5 och 9 p., 16 §, 21 § 2 mom. och 22 §, H 2; LF om Ålands byggbestämmelsesamling, H 3; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 25 § 4 mom., 48 § 2 mom. och 88 §, H 13; LL om hälso- och sjukvård 33 § 4 mom., L 1; LF om tillämpning av riks författningar om hälsoskydd, L 10. Se även **Tjänstebostad**.
- Bostadsbidrag**, LL om tillämpning av lagen om bostadsbidrag, M 6; F om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag, M 7.
- Bostadshusreservering**, LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 17.
- Bostadslån**, LL om bostadsproduktion, H 8; LL om stöd för bostadsförbättring, H 9, LL om stöd för bostadsproduktion, H 10; LL och LF om tillämpning av vissa riks författningar ang. stöd vid förvärv av bostad, H 11 och H 12.
- Bostadslägenhet**, HyresL 1-8, 14 och 15 kap., H 15; Se även **Bostad, Tjänstebostad**.
- Bosättningslån**, LL om bosättningslån, M 5.
- Bosättningsstruktur**, LL om bosättningsstrukturgrupper, E 9; LL om landskapsandelar till kommunerna 8, 9 och 11 § §, E 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården 10, 11 och 15 §§, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 7, 19, 20 och 24 §§, E 8; RäddningsL 75 §, G 15.

- Brandkår**, RäddningsL 8, 23, 24, 58, 62 och 83 §§, G 15; RäddningsF 14 §, G 16.
- Brandsläckare**, LF om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet 1 § 5 och 7 p. samt 9 §, G 18; LL om vattenfarkoster 7 §, N 35.
- Brandsyn**, RäddningsL 2 § 13 p., och 7 kap. samt 91 §, G 15; RäddningsF 13 kap., G 16.
- Brandsäkerhet**, RäddningsL 6 kap. och 93 §, G 15; RäddningsF 20 §, G 16; LF om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet, G 18; PBL 65 § 2 mom. och 66 § 2 mom., H 1; PBF 7 § 7 p., samt 17 och 18 §§ H 2; LF om Ålands byggbestämmelsesamling bilagens avsnitt 5, H 3; ArkivL 9 §, C 5.
- Brandvarnare**, RäddningsL 34 §, G 15; RäddningsF 32 §, G 16; LF om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet, G 18.
- Bredband**, RPF om skötseln i landskapet Åland av de förvaltningsuppgifter som gäller stöd för byggande av bredband, N 2.
- Brottslig bakgrund**, LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, M 16.
- Brännbar vätska**, LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9.
- Budget**, Sjl 44 §, A 1; LO 51-54 och 56 §§, B 1; LL om Landskapsrevisionen, B 9; LL om landskapets finansförvaltning 2 kap., D 30; LF om verkställighet av landskapets budget, D 31; KommunalL 64 §, E 1.
- Budgetansvar**, inom landskapsförvaltningen, LF om verkställighet av landskapets budget, D 31.
- Budgetförslag**, från Ålands landskapsregering, LO 28, 31 och 51 §§, B 1; AO 20, 48, 49, 56 och 78 §§, B 2.
- Budgetlag**, Sjl 20 § 3 mom., A 1; AO 20 § 1 mom. 4 p., B 2.
- Budgetmotion**, LO 28 §, B 1; AO 20, 32 och 78 §§, B 2, se även **Motion**.
- Buller**, MiljöskyddsL 3, 35 och 42 §§, K 1; LF om tillämpning av statsrådets förordning om bullerutredningar och handlingsplaner för bullerbekämpning som Europeiska gemenskapen förutsätter, K 6; LF om utvinningsavfall 3 §, K 9.
- Bulvan**, för kringgående av jordförvävsreglerna, JordförvävsL för Åland 9 och 13 §§, A 2; fågelattrapp, JaktL 15 §, K 35.
- Buss**, VägtrafikL 29, 39, 49 och 61 §§, N 11; LF om vägmärken 25 § S7 och 46 § M20; LF om skolskjutsning 2 och 7 §§, N 15; LL om yrkesmässig trafik 14, 16 och 21a §, N 27; LL om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, N 29.
- Busshållplats**, VägtrafikL 29 och 35 §§, N 11; LF om vägmärken 22 § LI5 och 46 § M26.
- Bygdeväg**, LL om allmänna vägar 2, 8, 12, 14-16, 20, 23, 24, 26, 41, 50, 52, 54, 115, 117 och 118 §§, N 6.
- Byggbestämmelser**, se **Ålands byggbestämmelsesamling**.
- Bygglov**, PBL 3, 10, 38, 47, 80, 81, 90, 91, 96 och 99 §§ samt 13 kap., H 1; PBF 1 och 7 kap., H 2, LF om Ålands byggbestämmelsesamling, H 3.
- Byggnadsarbete**, ansvar för och tillsyn över, PBL 14 kap., H 1; PBF 1 § och 8 kap., H 2.
- Byggnadsförbud**, PBL 23, 29, 55, 70 och 101 §§, H 1.
- Byggnadsinskränkning**, PBL 22 §, H 1.
- Byggnadsinspektör**, PBL 14, 84, 93, 94 och 97 §§, H 1; PBF 1, 2 och 24 §§ samt 8 kap., H 2.
- Byggnadsnämnd**, PBL 14, 25, 44 och 64 §§ samt 13-18 kap., H 1; PBF 1 § samt 7 och 8 kap., H 2; LF om Ålands byggbestämmelsesamling bilagens avsnitt 1:21, H 3.
- Byggnadsordning**, PBL 8-10, 16, 68, 92, 98 och 101 §§, H 1; PBF 21 §, H 2.
- Byggnadsuppmaning**, PBL 55 §, H 1.
- Byggnadsyta**, PBL 2 och 68 §§, H 1.
- Byråchef**, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §; D 4.
- Bågskytteprov**, JaktF 11 § samt bilaga 2, K 37.
- Bästa tillgängliga teknik**, MiljöskyddsL 3, 4, 4a, 22, 26a, 26f, 26j och 26l §§, K 1; MiljöskyddsF 6c, 6d och 6e §§, K 2; LF om utvinningsavfall 3 §, K 9; LL om renhållning 8b §, K 19; LF om avhjälpan av vissa miljöskador 5 §, K 29.

C

- Centralbibliotek**, LL om allmänna bibliotek 6 §, O 31; BiblioteksF 2 §, O 32.
- Centralnämnd för lagtingsval**, LL om lagtingsval och kommunalval 4 §, B 3; AO 109 §, B 2; LL om valfinansiering 2 § 3 mom., B 5. Se även **Kommunal centralnämnd**.
- Certifiering av el**, LL om tillämpning av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, J 30; LF om tillämpning av riksförfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung, J 31.
- Cykelbana**, LL om allmänna vägar 3 §, N 6; LL om enskilda vägar 6 §, N 10; VägtrafikL 2, 14, 15, 20, 34, 51, 54 och 55 §§, N 11; LF om vägmärken 8, 18, 32, 34, 35, 37, 42 och 43 §§, N 13.
- Cykeltrafik**, VägtrafikL 2, 19, 26 och 60 §§, N 11; LF om vägmärken 18 och 21 §§, N 13.

D

- Daghemsverksamhet**, BarnomsorgsL, M 13; LF om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem, M 14.
- Datainspektion**, LL om Datainspektionen, D 23.
- Delegation**, allmänt, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 § 3 mom., C 4; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 2 §

- 3 mom., C 10; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 18 §, D 2; i Nordiska rådet, LL om Ålands representation i Nordiska rådet, A 11; LO 18 och 28 §§, B 1; AO 12, 29 och 86 §§, B 2; LL om landskapsrevisionen 3 §, B 9; ArkivL 1 § 2 mom., C 5; för Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 3 och 10 §§, D 10; för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, LL om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål 2 §, L 24; för utvecklande av planeringen och genomförandet av integrationen samt främjande av etniska relationer, LL om främjande av integration 25 § 2 mom., M 36. Se även **Räddningsdelegation**, **Samrådsdelegation**, **Tjänstedelegation**, **Ålandsdelegationen**, **Ålands kulturdelegation**.
- Delegering**, av lagtingets justeringsutskotts uppgifter, AO 22 §, B 2; av lagtingets kanslikommissions uppgifter, AO 86 § 1 mom. 3 p., B 2; LL om lagtingets kansli 2 och 3 §§, B 8; av budgetansvar inom landskapsregeringens allmänna förvaltning, LF om verkställighet av landskapets budget 2 § 2 mom., D 31; av beslutanderätt inom en kommun, KommunalL 7 §, E 1; genom skolstadga, GrundskoleL 10 §, O 1; genom reglementet för Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning 64 § 4 och 10 p., O 3.
- Delgivning**, FörvaltningsL 9 och 10 kap. samt 60 §, C 1.
- Demonstration**, LL om tillämpning av lagen om sammankomster, G 5.
- Detaljplan**, PBL 5 och 11 kap., H 1; PBF 2 kap., H 2.
- Dikning**, LL om stöd för hållbart skogsbruk 4 § 5 p., 5 § 1 mom. 3 p., 11 §, 14 § 2 mom. 2 p. och 15 §, I 17; VattenL 1 kap. 3 § 7 p., 3 kap. 13 § samt 10 och 13 kap., K 13.
- Disciplinära åtgärder mot anställda**, TjänstemannaL, 10 kap. samt 53 och 59 §§, D 32; LL om Landskapsrevisionen 12 § 2 mom., B 9; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 2a § 2 mom., D 4; LL om Ålands polismyndighet 10 §, D 12; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 3 mom. 1 p. och 16 §, D 38; GrundskoleL 10 § 2 mom. 4 p., O 1.
- Disciplinära åtgärder mot elever och studerande**, LL om sysselsättningsfrämjande utbildning 7 § 3 mom., M 29; mot skolelever, GrundskoleL 25 och 27 §§, O 1; GrundskoleF 17, 18 och 43 §§, O 2; LL om gymnasieutbildning 36 § 2 mom. och 46-50 §§, O 3.
- Diskriminering**, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, C 10; LL om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland, C 11.
- Diskrimineringsnämnd**, LL om Ålands ombudsmannamyndighet 6 kap., D 20.
- Diskrimineringsombudsmannen**, LL om Ålands ombudsmannamyndighet 6 kap., D 20.
- Djurhållning**, DjurskyddsL 2 kap., L 18; DjurskyddsF, L 19.
- Djurhållningsförbud**, DjurskyddsL 60 §, L 18.
- Djurskydd**, DjurskyddsL, L 18; DjurskyddsF, L 19; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur, L 20; LF om skydd av slaktkycklingar, L 21; DjurtransportF, L 22; LF om slakt och avlivning av djur, L 23; LL om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, L 24; LF om tillämpning av förordningen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, L 25.
- Djurskyddsbrott**, DjurskyddsL 59, 59a, 59b och 59c §§, L 18.
- Djurskyddsförseelse**, DjurskyddsL 58 och 57a §§, L 18.
- Djurstall**, DjurskyddsF 2 och 7 kap., L 19.
- Djurtransporter**, DjurskyddsL 3 kap., L 18; DjurtransportF, L 22.
- Djurtävling**, DjurskyddsL 8, 17, 18 och 46 §§, L 18; DjurskyddsF 9 § 1 mom., 18 § 6 mom. och 30 §, L 19.
- Domännamn**, RPF om förvaltning av registret över domännamn under toppdomänen ax, N 3.
- Dryckesförpackning**, LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21.
- Dubbelbeskattning**, Internationella fördrag, Bilateral avtal rörande beskattning sid 1001 ff.
- Dykning**, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 28.
- Dyrortstillägg**, LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering 2 §, D 3.

E

Egenkontroll, MiljöskyddsL 26 §, K 1; LF om deponering av avfall 9 § 2 mom., K 8.

Eggvapen, OrdningsL 3 kap., G 2.

EJFLU, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LF om administration av miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsersättning, I 4; RPF om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, (EJFLU), I 5.

Ekodesign, LL om tillämpning av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 30.

Ekologisk jordbruksproduktion, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LF om kontroller av ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning

- till områden med naturliga begränsningar, I 3; LF om administration av miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsersättning, I 4; LL om ekologisk produktion, I 8; LL om produktion av genetiskt modifierade växter, I 9; LL om Ålands skogsvårdförening 1 §, I 14.
- Ekonomi**, landskapets, Sjl 34 § 2 mom. och 7 kap., A 1; LL om Ålands landskapsregering 25 §, D 1; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 4 §, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 5 §, D 5; LL om landskapets finansförvaltning, D 30; LF om verkställighet av landskapets budget, D 31.
- El**, LL om Ålands energimyndighet, D 25; LL om tillämpning av elsäkerhetslagen, H 6; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7; LL om tillämpning av rikslagstiftning om elmarknaden, J 28; LF om tillämpning av riksförfattningar om elmarknaden, J 29; LL om tillämpning av lagen om certifiering och angivande av elens ursprung, J 30; LF om tillämpning riksförfattningar om certifiering och angivande av elens ursprung, J 31.
- Elektrisk och elektronisk utrustning**, LL om tillämpning av lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, K 30; LF om tillämpning av förordningen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, K 31.
- Elektroniska cigaretter**, LL om tobak och relaterade produkter, L 17.
- Elektroniskt kommunikationsnät**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2, 3 och 28 §§, N 1.
- Elevråd**, GrundskoleL 13 §, O 1; GrundskoleF 3 § 7 p., O 2; LL om Ålands musikinstitut 14 §, O 16.
- Elmarknad**, LL om tillämpning av rikslagstiftning om elmarknaden, J 27; LF om tillämpning av riksförfattningar om elmarknaden, J 28.
- Elsäkerhetsföreskrifter**, LL om tillämpning av elsäkerhetslagen, H 6; LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, H 7.
- Enda behandling**, i lagtinget, LO 33 §, B 1; AO 33, 46, 72, 73 och 78 §§, B 2.
- Energideklaration**, LL och LF om energideklaration för byggnader, H 4 och H 5.
- Energieffektivitet**, LL om energieffektivitet, J 33.
- Energimärkning**, LL om tillämpning av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter, J 32.
- Energiprestanda**, LL och LF om energideklaration för byggnader, H 4 och H 5.
- Enskild föredragning**, LL om Ålands landskapsregering 10a § 3 mom. och 10b § 2 mom., D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 6 § 5 mom., 7 § 4 mom., 8 § 3 mom., 9 § 2 mom. och 9a §, D 2; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 § 3 p., D 4.
- Enskild väg**, PBL 48, 60 och 62 §§, H 1; VattenL 10 kap. 6 §, K 13; LL om allmänna vägar 16, 24, 26, 29, 30, 34, 36, 37, 38, 50-52, 60, 62, 64, 66, 67, 80, 86, 114 och 115 §§, N 6; LL om kommunalvägar 21 §, N 8; LL om enskilda vägar, N 10; LF om vägmärken 20 § LV15, N 13.
- Entreprenad**, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Etablerad politisk förening och etablerad kommunal politisk förening**, LL om lagtingsval och kommunalval 4a kap., B 3; LL om valfinansiering, B 5.
- Europeiska unionen**, Sjl 9a kap., A 1; LO 20, 58, 59, 61 och 62 §§, B 1; AO 8 kap. och 59 § 4 mom., B 2; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 § p., D 5. Se även **Jordbrukspolitik**, **Fiskeripolitik**.
- Examen**, Sjl 41 och 64 § §, A 1; LL om gymnasieutbildning 25-30 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 4 och 6 §§ samt bilaga 1, O 4; RPF om studentexamen, O 6; LL om Högskolan på Åland 27 och 41 §§, O 17; LF om Högskolan på Åland 2 §, O 18.
- Explosionsfarliga ämnen**, LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9; LF om externa räddningsplaner, G 17.
- Exportgaranti**, LL om tillämpning av lagen om exportgaranti, J 37; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti, J 38.
- Expropriation**, AO 20 § 1 mom. 5 p., B 2; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 19 § 1 mom. 1 p., D 5; PBL 44 och 88 §§, samt 10 och 11 kap., H 1; LL om energideklaration för byggnader 12 § 3 mom. 2 p., H 4; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 13; LL om fiske 27 och 28 §§, I 25; VattenL 3 och 7 kap., K 13; LL om naturvård 7 § 2 mom. och 34 § samt 7 kap., K 33; LL om allmänna vägar 32, 35, 35a, 67, 72, 89, 99 och 100 §§; N 6; LL om fornminnen 5 och 9 §§, O 26; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, O 29.
- Expropriationsnämnd**, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 13.
- Extra anslag**, för osedvanligt stora engångsutgifter, Sjl 48 §, A 1; LO 28 §, B 1; AO 20, 78 och 82 §§, B 2.

F

- Familjedaghem**, LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård 2 § 3a p., M 1; LL om tillämpning av familjevårdarlagen, M 15, LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som ska arbeta med barn 2 § 1 mom. 3 p. och 5 §, M 16.

- Familjepension**, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 22 §, B 7; LL om landskapets fastighetverk 18 §, D 26; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 3 mom. 2 p., D 38; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn, D 40; LL om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel 2 § 2 mom., D 43; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare 1 § 2 mom., D 44; GrundskoleL 40 § 2 mom., O 1; LL om läroanstalter för hemslöjd 27 § 2 mom., O 14.
- Familjevårdare**, LL om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag 3 §, M 6, BarnomsorgsL 1, 3, 6, 8 och 20 §§, M 13; LF om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem, M 14.
- Farliga föremål och ämnen**, PolisL 2 kap. 6, 12, 14 och 15 §§, 3 kap. 2 och 3 §§ samt 9 kap. 8 §, G 1; OrdningsL 9-12 §§ och 5 kap. samt 22 § 2 mom., G 2; LL om behandling av berusade 8 §, G 3; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer 9 §, G 4; LL om ordningsvakter 9 §, G 6; RäddningsL 36 §, G 15. Se även **Transport av farliga ämnen**.
- Farligt avfall**, MiljöskyddsL 28b § och 53h § 2 mom., K 1; LF om tillämpning av vissa riksbestämmelser om avfallsförbränning, K 5; LF om deponering av avfall, K 8; LF om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, K 10; LL om renhållning 2, 8, 8d, 8f, 14, 15a, 16, 17, 28b och 28l §§, K 19; LF om renhållning, K 20; LF om PCB-avfall, K 23; LF om mottagning om fartygsgenererat avfall och lastrester 2 §, K 25; LF om miljökonsekvensbedömning 2 § 4 p., K 27.
- Fartygsfynd**, LL om skydd av det maritima kulturarvet 2 §, O 28.
- Fartygspersonals hälsovård**, LL om hälso- och sjukvård 32 §, L 1.
- Fasta fornlämningar**, LL om fornminnen 1 kap., O 26. Se även **Lösa fornföremål**, **Maritimt kulturarv**.
- Fast egendom**, Sjl 10 §, 18 § 8 p., 28 §, 30 § 7 p., 60 § och 63 §, A 1; JordförvärvsL för Åland, A 2; LL om jordförvärvs rätt och jordförvärvstillstånd, A 3; LF om jordförvärvstillstånd A 4; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 13.
- Fastighetsmäklare**, LF om fastighetsmäklare, J 5.
- Fastighetsskatt**, KommunalskattelL 9 § 3 mom., F 6; LL om kommunalskatt för gårdsbruk 3 §, F 9; FastighetsskattelL, F 10.
- Felparkerat fordon**, flyttning av, LL om parkeringsbot 15-18 §§, N 16; TrafikbrottsL 15 §, N 18.
- Filmförevisning**, se **Biografföreställning**.
- Finansavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 5-7 §§, D 5.
- Finansförvaltning**, LL ang. landskapets finansförvaltning, D 30; LF om verkställighet av landskapets budget, D 31.
- Finansieringsunderstöd**, LL om landskapsandelar till kommunerna 1 och 4 kap., E 6.
- Fisk**, minimimått, LL om fiske 31, 32, 37-39, 71 och 89 §§, I 25.
- Fiske**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 § 1 mom. 3 p. och 16 §, D 5; RPF om gränsväpningsväsendets uppgifter 3 § 2 mom., G 19; PBF 6 §, H 2; LL om fiske, I 25; LF ang. fiske, I 26; LF om yrkesfiske, I 27. Se även **Fiskeripolitik**, **Fiskodling**.
- Fiskelag**, sammanslutning, LL om fiske 27, 28, och 30 §§ samt 4 kap., I 25; LF ang. fiske 4, 8-17, 25, 26, 28 och 33 §§, I 26.
- Fiskeredskap och -sätt**, LL om fiske 2 och 6 kap. samt 80 §, I 25.
- Fiskeribyran**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 och 16 §§, D 5.
- Fiskeripolitik**, Europeiska gemenskapens, LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen, I 31; LF om register för fiskerinäringen, I 32; LL om tillämpning av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken, I 30.
- Fiskeristadga**, LL om fiske 14 och 37 §§, I 25.
- Fiskerätt**, LL om fiske 1 kap., I 25.
- Fiskestuga**, för yrkesfiskare, LL om fiske 9 §, I 25.
- Fiskevakt**, LL om fiske 76, 78 och 79 §§, I 25; LF ang. fiske 28 och 28a §§, I 26.
- Fiskevårdssammanslutning**, LL om fiske 57-70 och 76 §§, I 25; LF ang. fiske 4, 17-26 och 28 §§, I 26.
- Fiskfredning**, LL om fiske 3 kap. samt 71-73, 84 och 89 §§, I 25; LF ang. fiske 4-5 §§, 11 § 2 mom. e), 18 § 2 mom. e), 25 § 1 mom. och 30a §, I 26.
- Fiskförsäljning**, LL om fiske 5 kap., I 25; LF ang. fiske 27 och 30a §§, I 26.
- Fiskodling**, LF om odling av regnbåglax och lax i havet, K 16; LF om undantag från miljöstillståndsplikt för fiskodlingar vid utrotning av VHS, K 17; JaktL 30, 31 och 47 §§, K 35.
- Fiskodlingsdamm**, LL om fiske 3, 17 och 71 §§, I 25.
- Fjärilar**, särskilt skyddsvärda, LF om naturvård 3 §, K 34.
- Flagga**, Sjl 18 § 3 p. och 27 § 5 p., A 1; LL om Ålands flagga, A 6; LL om Ålands flaggas färger, A 7; LL om Ålands självstyrelsedag 4 §, A 8.
- Flyghavre**, LL om bekämpning av flyghavre, I 13.
- Flygplats**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 21 §, D 5; PBL 2 § 13 mom. och 11 § 2 mom., H 1; AffärstidsL 2 §, J 2; MiljöskyddsL 10 § 2 mom., K 1; RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 37; LL om fornminnen 13 §, O 26; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapets Åland, sid 1032.
- Flyttning av fordon**, PolisL 2 kap. 11 §, G 1.
- Foder**, LL om tillämpning av foderlagen, J 14; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar om foder, J 15.

Folkförbundsrad, beslut ang. Åland, sid. 1021.

Folkhögskola, se **Ålands folkhögskola**.

Folkomröstning, LO 2 och 30 §§, B 1; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar, B 4; KommunalL 30a, 34, 35 och 112 §§, E 1; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar, E 4.

Fordon, VägtrafikL 2a § samt 3 och 5 kap., N 11; LL om tillämpning av fordonslagen, N 32; LL om besiktning och registrering av fordon, N 33; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, N 34.

Fornlämning, LL om fornminnen, O 26.

Fornminnesregister, LF om fornminnesregister, O 27.

Fortbildning, LL om gymnasieutbildning, O 3; LL om läroavtalsutbildning, O 10; LL om medborgarinstitut, O 12; LL om Ålands folkhögskola, O 15; LL om Ålands musikinstitut, O 16; LL om Högskolan på Åland, O 17; LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 36.

Fotgängare, se **Gående**.

Fredning, LL om produktion av genetiskt modifierade växter 33 § 2 mom., I 9; LL om fiske 3 kap. samt 3, 71-73, 84 och 89 §§, I 25; LF ang. fiske 4 och 5 §§, samt 11 § 2 mom., 18 § 2 mom., 25 § 1 mom. 2 p., och 30a §, I 26; LL om naturvård 2 kap. samt 21, 37, 38, 40, 41 och 46 §§ samt förteckning över beslut sist i lagen, K 33; JaktL 22 och 26-29 §§, K 35. Se även **Fornlämning**, **Naturresevat**, **Skeppsvrak**.

Fridlysnig, LL om naturvård 14 §, K 33; LF om naturvård 2 kap., K 34; JaktL 26-31 §§, K 35.

Fritidsbåt, LL om vattenfarkoster, N 35.

Fritidsverksamhet, BarnomsorgsL 6 och 18 §§, M 13.

Frågestund, i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 39 §, B 2.

Fråntagande, av föremål, OrdningsL 20 §, G 2; LL om behandling av berusade 8 §, G 3.

Fullmäktige, se **Kommunfullmäktige**, **Stadsfullmäktige**.

Funktionshinder, se **Handikapp**.

Fyllnadval, för kommunfullmäktige, LL om lagtings- och kommunalval 2 § 3 mom., 77 och 84 §§ och 87 § 3 mom., B 3; för Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregering 5 §, D 1.

Fågelskyddsområde, JaktL 26 §, K 35.

Fåglar, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 36 § 3 mom., I 2; LL om naturvård 2a och 14 §§, K 33; LF om naturvård 1 och 2 §§, K 34; JaktL 1, 14, 20, 22, 26-28, 31, 50 och 52 §§, K 35; JaktF 2 och 3 §§ samt bilaga 1, K 36; DjurskyddsL 14 och 15 §§, L 18; DjurskyddsF 12 §, L 19; DjurtransportF 23, 29 och 31 §§, L 22; LF om slakt och avlivning av djur 8, 15, 16 och 18 §§, L 23. Se även **Höns**.

Färja, LF om färjor, N 7.

Förarexamen, KörkortL 5 kap., N 21.

Förarutbildning, KörkortL 4 kap., N 21; LF om förarutbildning, N 23.

Förbudna föremål och ämnen, PolisL 2 kap. 6, 12, 14, 15 och 21 §§, 3 kap. 2 och 3 §§ samt 9 kap. 8 §, G 1; OrdningsL 3 och 5 kap. samt 22 § 2 mom., G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 9 och 10 §§, G 4; LL om ordningsvakter 7, 9 och 10 §§, G 6.

Fördrag, se **Internationella fördrag**.

Förebyggande räddningsverksamhet, RäddningsL 2 § 8 och 9 p., 3 § 1 mom. 1 p., 7 § 2 p. samt 6 kap., G 16.

Föredragning, Sjl 34 §, A 1; LL om Ålands landskapsregering 3 kap., D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 7 §, D 4.

Föredragningslista, lagtingets, AO 30, 32, 38, 62 och 64 §§, B 2; landskapsregeringens, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 4 §, D 2.

Företagarläroavtal, LL om gymnasieutbildning 11 §, O 3; LL om läroavtalsutbildning 2 § 2 p., 5 § 3 mom och 5b kap., O 10.

Företagshälsovård, LL om hälso- och sjukvård 31 §, L 1.

Författningssamling, LL om Ålands författningssamling, A 12.

Förflyttning av personal, TjänstemannaL 5 kap. samt 2 § 1 mom. 1 p., 4d § 2 mom., 4e § 2 mom., 5 §, 12 §, 22 § 2 mom., 38 § 2 mom. 1 p., 40a § 3 mom., 60 §, 63 § 1 mom., och 64 §, D 32; LL om Landskapsrevisionen 12 § 2 mom., B 9; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 2a § 2 mom., D 4; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, D 8; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 14a och 15 §§, D 10; LL om Ålands polismyndighet 2 § 5 mom., D 12; LL om Ålands ombudsmannamyndighet 8 § 3 mom. 2 p., D 20; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, D 24; LL om landskapets fastighetsverk 21 §, D 26; LL om Lotteriinspektionen 5 § 3 mom., D 27; KommunL 58 § 3 mom., E 1; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 § 3 mom., O 3; LL om Ålands folkhögskola 27 § 3 mom., O 15; LL om Ålands musikinstitut 15 § 3 mom., O 16; LL om Högskolan på Åland 36 § 3 mom., O 17; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum 6 § 2 mom., O 22.

Förhandlingsparter, LL om tjänstekollektivavtal 3 §, D 38.

Förhandsbesked i anläggningsprojektsärenden m.m., LL om planering av och landskapsandel för socialvården 19 §, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 28 §, E 8; RäddningsL 76 §, G 15; LL om kommunalvägar 4 §, N 8.

Förhandsbesked i pensionsärenden, LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 19 §, B 7.

Förhindrande av fara, LL om tjänstekollektivavtal 12 § 2 mom., D 38; OrdningsL 5 §, G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelser 5 §, G 4.

Förkörsrätt, VägtrafikL 20 §, N 11.

Förlustutjämning, KommunalbeskattningL 1 §, F 6.

Förening av mark, se **Miljöförening**.

Förening av vatten, se **Vattenfarliga ämnen, Miljöförening**.

Förpackning, LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21.

Förskottsuppbörd, LandskapsskatteL 7 och 8 §§, F 1; F om verkställandet av kommunalbeskattningen 1 §, F 21; LL om tillämpning av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd, F 24.

Förlagsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 10 §, D 30; LF om verkställighet av landskapets budget 7 §, D 31.

Första behandling, i lagtinget, LO 33 §, B 1; AO 71 och 76 §§, B 2.

Förströelseautomat, LL om förströelseautomater, G 12.

Förstörande, av föremål, PolisL 2 kap. 15 §, G 1. OrdningsL 20 §, G 2.

Försäkringspremier, avdrag för obligatoriska försäkringspremier, KommunalbeskattningL 9 § 1 mom. 7 p. och 14 §, F 6.

Försäkringsskyldighet, se **Jägaransvarsförsäkring, Trafikförsäkring**.

Försäljningsautomat, AffärstidsL 2 §, J 2; LL om tobak och relaterade produkter 2 § 3 och 4 mom. samt 13 §, L 17.

Försäljningsprogram, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 3 p. och 3 kap., N 1.

Försöksdjur, DjurskyddsL 41 och 46 §§, L 18; LL om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, L 24; LF om tillämpning av förordningen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, L 25.

Försöksstation, LL om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation, D 18.

Försörjningsberedskap, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, G 14.

Förtida lagtingsval, LO 9 §, B 1.

Förtidsröstning, LL om lagtings- och kommunalval 7 kap, B 3.

Förtur på färja, VägtrafikL 49 §, N 11; LF om färjor 12 §, N 7.

Förundervisning i daghem, BarnomsorgsL 5 och 19 §§, M 13.

Förvaltningsavtal, FörvaltningsL 2 §, C 1.

Förvaltningsbehörighet, landskapets, SjlL 23 §, A 1; rikets, SjlL 30 §, A 1; se även SjlL 60 § 2 mom., A 1.

Förvaltningschef vid Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning 5 kap., O 3 och LF om gymnasieutbildning 7 §, O 4.

Förvaltningschef vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning, 1, 2a, 3, 9, 9a och 11a §§, D 4; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 5 mom., D 38.

Förvaltningsdomstol, i landskapet, SjlL 26 §, A 1.

Förvaltningsrättsskipning, SjlL 25 och 26 §§, A 1.

Förvaltningsstadga, se **Kommunal förvaltningsstadga**.

Förvaltningsärenden, förfarandet, FörvaltningsL, C 1.

Förvärvsinkomstavgift, KommunalbeskattningL 22 §, F 6.

G

Garantilagen, L innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, sid 1023.

Gata, PBL 2, 50, 51, 60 och 102 §§ samt 8 och 9 kap., H 1; PBF 5 kap., H 2; LL om landskapsandel för underhållskostnader för gator, N 9.

Geografisk information, LL och LF om en infrastruktur för geografisk information, N 4 och N 5.

Generalplan, PBL 4 kap, H 1; PBF 5 och 6 §§, H 2.

Generationsväxlingspension, F om skötseln av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, I 23.

Genetiskt modifierade växter, LL om produktion av genetiskt modifierade växter, I 9.

Gift, SjlL 27 § 30 p., A 1; JaktL 47 §, K 35.

Grannelagsförhållanden, LL om tillämpning av lagen ang. vissa grannelagsförhållanden, H 16.

Graviditet, LL om hälso- och sjukvård 28 och 48 §§, L 1; LF om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsövård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga, L 4.

Grind, LL om allmänna vägar 54 och 124 §§, N 6; LL om kommunalvägar 10 §, N 8; LL om enskilda vägar 20 §, N 10.

Gripande, PolisL 2 kap. 1-5, 9, 10 och 12 §§, G 1; LL om behandling av berusade 4 §, G 3; LL om ordningsvakter 8 och 9 §§, G 6.

Groddjur, fridlysta, LF om naturvård 3 §, K 34.

Grundavdrag, KommunalbeskattningL 23 §, F 6.

Grundavtal, för kommunalförbund, KommunalL 84 och 85 §§, E 1.

Grundlag, SjlL 27 § 1 p. och 28 § 1 mom, A 1.

Grundregister, LL om polisens grundregister, D 14.

Grundskola, GrundskoleL, O 1; GrundskoleF, O 2.

Grundvatten, MiljöskyddsL 24 § 1 mom. e), 26a § e) samt 26d, 26m och 26n §§, K 1; LF om miljöskydd 6a § 1 p. och 6b §, K 2; LF om deponering av avfall 3 § 5 p., 10 §, 12 §, 18 §, 20 § 6 p. och 23 § 2 mom., K 8; LF om hantering av jord- och mudermassor 5 § 2 mom. och bilaga 2, K 11; VattenL 1, 5 och 9 kap., 2 kap. 4 §, 3 kap. 17-20 §§, 4 kap. 8 §, 6 kap. 15 och 17 §§ samt 12 kap. 5-7 §§, K 13; VattenF, K 14; ÅLRB om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket 3 § 18 p. 4 § och

- bilaga 3, K 15; LF om avhjälpande av vissa miljöskador 3 § 3 p., K 29.
- Gruppfamiljedaghem**, LL om barnomsorg 3 §, M 13.
- Gruvfyndighet**, LL om förutsättningarna för att leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter, J 27.
- Gränsbevakning**, SJL 27 § 34 p., A 1; PolisL 2 kap. 21 § samt 5 kap. 27 § och 44 § 4 mom., G 1; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter, G 19; LF ang. fiske 28 §, I 26; Jaktlag 57 §, K 35; LL om hälso- och sjukvård 44 §, L 1; DjurskyddsL 44 §, L 18; VägtrafikL 2a § 1 mom. 4 p., N 11; LL om tillämpning av fordonslagen 3 §, N 32; LL om vattenfarkoster 3 § 4 mom., N 35.
- Gränsöverskridande hälso- och sjukvård**, LL om tillämpning av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård, L 7; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som gäller gränsöverskridande hälso- och sjukvård, L 8.
- Gränsöverskridande miljöpåverkan**, MiljöskyddsF 6d §, K 2; LF om utvinningsavfall 9 §, K 9; LF om miljökonsekvensbedömning 4 och 14 §§, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning 4 §, K 27.
- Gymnasieexamen med yrkesinriktning**, LL om gymnasieutbildning 26 §, O 3.
- Gymnasieutbildning**, LL och LF om gymnasieutbildning, O 3 och O 4.
- Gående**, VägtrafikL 2, 20, 39-42 och 51-55 §§, N 11.
- Gågata**, VägtrafikL 2 § 8a p., 20 § 3 mom. och 42 §, N 11.
- Gårdsbruk**, beskattning av, LL om kommunalskatt för gårdsbruk, F 9. Se även **Jordbruk**.
- Gårdsbruksenhet**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 2 § 17 p., I 2.
- Gödselafabrikat**, LL om tillämpning i av lagen om gödselafabrikat, J 12; ÅLRB om tillämpning av riksförfattningar om gödselafabrikat, J 13.
- ## H
- Hamn**, MiljöskyddsL 10 § 2 mom. d, K 1; VattenL 2 kap. 8 §, 3 kap. 6 och 9-11 §§ samt 5 kap. 19a § 2 mom.; LL om bekämpande av oljeskador 7-9 och 15 §§, K 18; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 25; LF om miljökonsekvensbedömning 2 § 3 p., K 27.
- Hamnansvarig**, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, K 24.
- Handelsläroverk**, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, O 9.
- Handikapp**, LL om lagtingsval och kommunalval 41, 50 och 54 §§, B 3; LL om förhindrande av diskriminering, C 11; LL om Ålands ombudsmannamyndighet, D 20; TjänstemannaL 13 §, D 32; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 4 mom., D 38; LL om hundskatt 3 §; F 11; OrdningsL 14 §, G 2; RäddningsL 65 §, G 15; PBL 26 § 2 mom. 3 p. samt 39, 64 och 65 §§; LF om Ålands byggbestämmelsesamling bilagans avsnitt 5:215, H 3; LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård 2a §, M 1; BarnomsorgsL 4, 17 och 23 §§, M 13; LL om hemvårdsstöd 21 § 14 p., M 17; LL om tillämpning av lagen om service och stöd på grund av handikapp, M 21; LF om tillämpning av förordningen om service och stöd på grund av handikapp, M 22; LL om tillämpning av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer, M 23; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer, M 24; LL om tillämpning av lagen ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, M 25; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 9, 11 och 34-37 §§, M 27; LL om radio- och televisionsverksamhet 13 §, N 1; VägtrafikL 39 och 50 §§, N 11; LF om vägmärken 23 § LS12 och LS13, N 13; KörkortL 47 §, N 21; LF om medicinska krav för innehav av körkort, N 25; LL om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning 4 §, N 34; GrundskoleL 21 §, O 1; GrundskoleF 9 §, O 2; LL om gymnasieutbildning 3, 14, 42 och 53 §§, O 3; LL om Ålands folkhögskola 21 §, O 15; LL om Ålands musikinstitut 12a §, O 16; LL om Högskolan på Åland 32 §, O 17.
- Handling**, FörvaltningsL 4 kap. samt 30, 31 och 49 §§, C 1; LL om allmänna handlingars offentlighet, C 4; ArkivL, C 5.
- Handläggning**, av ärende; i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; i kommunala organ, KommunalL 4 kap., E 1.
- Handräckning**, FörvaltningsL 7 § och 35 § 2 mom., C 1; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservice-myndighet 21 §, D 10; RPF om polisförvaltningen 6 §, D 16; LL om motorfordonsbyrån 16 §, D 19; PolisL 9 kap. 1 och 2 §§ samt 11 § 2 mom. 8 p., G 1; RäddningsL 91 §, G 15; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter 1 och 6 §§, G 19; PBL 93 § 3 mom., H 1; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 87 §, H 13; HyresL 104 §, H 15; LL om lantbruksnämnder 3 § 2 p., I 7; LL om produktion av genetiskt modifierade växter 21 §, I 9; LL om tillämpning av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial 3 §, I 20; LL om tillämpning av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter 3 §, J 32; MiljöskyddsL 54 §, K 1; LL om bekämpande av oljeskador 5 § 2 mom., K 18; LL om naturvård 42 § 3 mom., K 33; LL om Ålands hälso- och sjukvård, 45a § 3 mom. och 49 §, L 1; LL om tobak och relaterade produkter 5 § 3 mom., L 17; DjurskyddsL 18 § 2 mom. och 56 §, L 18; BarnomsorgsL 25a § 3 mom., M 13; LL

- om enskilda vägar 103 §, N 10; LL om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare 28 §; N 29.
- Hastighetsbegränsning**, VägtrafikL 32 och 50 §§, N 1; LF om vägmärken 11 § 1 mom., 16 § F 30 och F 31 samt 46 § M 19, N 13; TrafikbrottsL 13 §, N 18; KörkortsL 42 § och 66 § 1 mom. d), N 21.
- Hastighetstävling**, VägtrafikL 32 § 3 mom. och 67 § 3 mom., N 11.
- Havsförening**, LL om bekämpande av oljeskador, K 18; Konventioner mellan flera länder sid 1008 ff.
- Hembygdsrätt**, se **Åländsk hembygdsrätt**.
- Hemfrid**, PolisL 2 kap. 5, 6 och 8-10 §§ samt 5 kap. 13 § 4 mom., 19 § 4 mom. och 20 § 1 mom., G 1; LL om ordningsvakter 6 §, G 6.
- Hemlig handling**, LL om allmänna handlingars offentlighet 2-4 kap. samt 22 §, C 4; LL om tillämpning av riks författningar om offentlig upphandling 3 § 2 mom., C 7. Se även **icke offentlig handling**, **Sekreteress**.
- Hemservice**, LL om hälso- och sjukvård 38 §, L 1.
- Hemsjukvård**, LL om hälso- och sjukvård 38 §, L 1.
- Hemslöjdsskola**, LL om läroanstalter för hemslöjd, O 14.
- Hemvård**, vård av barn i hemmet, LL om hemvårdsstöd, M 17.
- Hittegod**, i skrotfordon, LL om renhållning 28 §, K 19.
- Hittelön**, LL om fornminnen 17 §, O 26.
- Hjortdjursavgift**, JaktL 34 och 34a §§, K 35.
- Hotell- och restaurangskola**, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.
- Hund**, PolisL 2 kap. 13 §, G1; OrdningsL 14 §, G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 11 §, G 4; LL om ordningsvakter, 12 §, 27 § 1 mom. 2 p. och 29 § 1 mom. 5 p., G 6; JaktL 8 kap., samt 15-16 och 19 §§, 35 § 2 mom. 5 p., 51b, 54, 61 och 62 §§, K 35; JaktF 4 § och bilaga 1, K 36; DjurskyddsL 16, 20 och 24 §§, 25 § 7 p., 26 § 1 mom. 3 och 6 p. 30 § 3 mom. 11 och 12 p. och 4 mom. 6-8 p. samt 31 § 2 mom., L 18; DjurtransportF 24 §, L 22.
- Hundskatt**, LL om hundskatt, F 11.
- Husdjur**, OrdningsL 14 § 4 mom., G 2; JaktL 2 och 16 §§ samt 47 § 1 mom. 11 p., K 35; DjurskyddsL 15, 16 och 35 §§, L 18; DjurskyddsF 25 § 7 p., L 19; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur, L 20; LF om slakt och avlivning av djur 8 § 3 mom., L 23; VägtrafikL 3 och 43 §§, N 11.
- Husdjursgård**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 11 § 1 p., 13 §, 27 § 2 mom., 53 § 2 mom., I 2.
- Hushållsavdraget från kommunalskatten**, Kommunal-skatteL 26 §, F 6.
- Hushållsavfall**, LF om deponering av avfall 17 § 1 mom. 3 p., K 8; LL om renhållning 2, 10, 11 och 15a §§, K 19.
- Hushållsvatten**, LL om tillämpning av hälsoskyddslagen, L 9; LF om tillämpning av riks författningar om hälsoskydd, L 10.
- Husrannsakan**, PolisL 2 kap. 4 §, G 1.
- Huvudavtal**, LL om tjänstekollektivavtal 3 § 4 mom., D 38.
- Hyresavtal**, ingående av, HyresL 1 kap., H 15; uppsägning och hävning av, HyresL 6, 7, 12 och 13 kap., H 15.
- Hyresbelopp**, HyresL 11, 12, 20, 63 och 70 §§, H 15; LL om bostadsproduktion, 20 §, H 8; LF om fastighetsmäklare 12 § 2 mom. g), J 5.
- Hyresbetalning**, HyresL 13-16 och 64-66 §§, H 15.
- Hyresfastighet**, LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 17; LL om bostadsproduktion, 20 §, H 8; HyresL för landskapet Åland, H 15.
- Hyresgäst**, HyresL, H 15; LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, 8 §, A 3.
- Hyreskostnader**, avdrag vid beskattningen för bostad på arbetsorten, Kommunal-skatteL 9 § 4 mom., 10 § 2 och 3 mom. och 11 §, F 6.
- Hyresrätt**, överlåtelse av, HyresL 5 och 11 kap., H 15.
- Hyresvärdens skyldigheter**, HyresL, 3 och 10 kap., H 15.
- Hälsofrämjande verksamhet** LL om hälso- och sjukvård 4 kap., L 1.
- Hälso- och sjukvård**, LL om hälso- och sjukvård, L 1; LF om prehospitalet akutsjukvård, L 3; LF om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsövård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga, L 4; RPF om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården, L 5; LL om tillämpning av lagen om patientens ställning och rättigheter, L 6; LL om tillämpning av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård, L 7; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som gäller gränsöverskridande hälso- och sjukvård, L 8.
- Hälso- och sjukvårdsbyrå**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 8 § 1 mom. 3 p., D 5.
- Hälso- och sjukvårdsdirektör**, LL om hälso- och sjukvård 6 och 7 §§, L 1.
- Hälsovårdsutbildning**, LL om gymnasieutbildning, O 3.
- Häst**, Kommunal-skatteL 12 § 2 mom., F 6; OrdningsL 14 § 4 mom., G 2; LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 37 § 3 mom. och 39 § 7 mom., I 2; DjurskyddsF 9 §, 26 § 1 mom. 2 och 5 p., 30 § 3 och 4 mom. samt 35 §, L 19; DjurtransportF 20 §, L 22; LF om slakt och avlivning av djur 12 §, L 23. Se även **Ridning**.
- Högskolan på Åland**, LL och LF om Högskolan på Åland, O 17 och O 18; RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, O 19.
- Högstadium**, GrundskoleL 1 och 13 §§, O 1; GrundskoleF 1, 19, 22, 23 och 25 §§, O 2.
- Höns**, DjurskyddsL 6b §, L 18; DjurskyddsF 12, 12a, 13, 13a, 14, 29 och 36 §§, L 19; LF om skydd av

slaktkycklingar, L 21; DjurtransportF 23 §, L 22; LF om slakt och avlivning av djur 15, 16, 18 och 24-26 §§, L 23.

Hörande av parter, FörvaltningsL 6 kap., C 1.

I

Icke offentlig handling LL om allmänna handlingars offentlighet 4-5 §§, C 4. Se även **Hemlig handling, Sekretess**.

Identifiering, PolisL 2 kap. 1 §, G 1.

Idrott, IdrottsL, O 39.

Industri, LL om allmänna handlingars offentlighet 9 § 1 mom. f) och g)., C 4; LL om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten, E 14; LL om allmänna vatten- och avloppsverk 6 § 2 mom. och 13 §, E 17; LL om avloppsvattenvavgift 5 §, F 24; RäddningsL 11, 14 och 31 §§, G 15; RäddningsF 9, 21 och 31 §§, G 16; LF om externa räddningsplaner, G 17; NäringsstödsL, J 36; LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 40.

Infrastrukturavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 19-22 §§, D 5.

Inkvarteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, J 3.

Inlösen, av mark, Sjl 18 § 8 p. och 61 § 4 mom., A 1; PBL 10 och 11 kap. samt 11 §, H 1; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 13.

Inspektion, FörvaltningsL 34 §, C 1; LL om allmänna handlingars offentlighet 4 § 3 mom., C 4; LL innehållande särskilda bestämmelser ang. biografier och offentliga biografföreställningar 9 och 10 §§, G 8; LL om lotterier 5a § 4 mom., G 9; PBL 94 §, H 1; PBF 25 § 2 mom. 4 och 5 p., 27 § och 28 §, H 2; LL om bostadsproduktion 24 §, H 8; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 12 §, I 1; LL om produktion av genetiskt modifierade växter 17 §, I 9; LL om arbetsförmedling av annan än landskapet 6 §, J 7; LL om tillämpning av foderlagen 8 §, J 14; LL om tillämpning av lagen om plantmaterial 8 §, J 16; LL om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet 8 §, J 18; NäringsstödsL 10 §, J 36; LL om produktionsstöd för el 7 §, J 39; MiljöskyddsL 260, 26p, 28 och 28b §§, K 1; MiljöskyddsF 6g, 6h och 6j §§, K 2; LF om deponering av avfall 22 §, K 8; LF om utvinningsavfall 8 och 10 §§, K 9; LL om renhållning 34 §, K 19; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 16 §, K 24; LL om hälso- och sjukvård 45a §, L 1; LL om tillämpning av riksförfattningar om konsumentssäkerhet 15a §, L 13; LL om tobak och relaterade produkter 8 §, L 17; DjurskyddsL 6 kap., L 18; LF om skydd av slaktkycklingar 11 §, L 21; BarnomsorgsL

25a §, M 13; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse 18 §, O 29.

Integration, av invandrare i samhället, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 2 §, D 5; LL om främjande av integration, M 36; LF om inledande kartläggning M 37; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 18 § 2 mom. 4 p. samt 21, 29, 30, 30a, 31, 39b, 39d, 39g och 40 §§, M 27; LL om sysselsättningsfrämjande utbildning 2 § 2 mom., M 29.

Internationella fördrag, Sjl 27 § 4 p., 38 § 2 mom. och 9 kap., A 1; LL om Ålands författningssamling 2 § 2 mom. 3 p., A 12; LO 9 kap., B 1; AO 8 kap., B 2; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 § 1 p., D 5; Internationella fördrag sid 1001.

Internationell trafik, Bilateral avtal rörande vägtrafik och sjöfart, sid 1006.

Internationellt ungdomssamarbete, LL om ungdomssamarbete 24 §, O 38.

Invaldipension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 4, 6 och 16 §§, B 7; TjänstemannaL 30 § och 38 § 3 mom., D 32; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn 1 § 2 mom., D 40; LL om tillämpning av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, D 41; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare 1 § 1 mom., D 44; LL om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård 4 § 2 mom. 2 p., F 3; KommunalskatteL 20 §, F 6.

Invandrare, LL om hemvårdsstöd 6 § 3 mom. 1 p., M 17; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 19 §, M 27; LL om främjande av integration, M 36; LF om inledande kartläggning, M 37; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna, M 38; LL om tillämpning av L om fonderna inom området för inrikes frågor, M 39; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som gäller de nationella programmen för fonderna inom området för inrikes frågor, M 40.

Investeringsstöd, NäringsstödsL, J 36; jordbruk, LL om finansiering av landsbygdsnäringar, I 1.

J

Jakt, JaktL, K 35; JaktF, K 36; LF om jakt på älg, K 37.

Jaktkort, JaktL 11 kap., K 35.

Jakt med pil och båge, JaktF 3 kap., K 36.

Jakt med skjutvapen och ammunition, JaktF 2 kap., K 36.

Jaktredskap och -sätt, 9 och 13 kap., K 35.

Jaktträtt, JaktL 2 och 3 kap., K 35.

Jaktträttsområde, JaktL 7 kap., K 35; LF om jakt på älg, K 37.

Jakttider, JaktL 5 kap., K 35; JaktF, K 36.

Jaktvårdsavgift, JaktL 54 §, K 35.

Jaktvårdsförening, JaktL 22 § och 12 kap., K 35.

Jaktövervakare, JaktL 57 och 61 §§, K 35.

Jordbruk LL om finansiering av landsbygdsnärningar, I 1; LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LL om lantbruksnämnder, I 7; LL om ekologisk produktion, I 8; LL om produktion av genetiskt modifierade växter, I 9; LL om stängselskyldighet, I 10, LL om ersättande av skördeskador, I 11, LL om räntestödslån vid skördeskador, I 12, LL om bekämpning av flyghavre, I 13.

Jordbruksbyrån, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 §, D 5.

Jordbruksfond, se EJFLU.

Jordbrukspolitik, Europeiska unionens, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LF om kontroller av ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning före ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 3; LF om administration av miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsersättning, I 4; RPF om skötseln av de uppgifter som hör till det utbetalande organet för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), I 5; LF om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen, I 6; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur, L 20.

Jordbruksprodukter, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LL om ekologisk produktion, I 8.

Jordförvärv, SJL 10 §, A 1; JordförvärvsL för Åland, A 2; LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, A 3; LF om jordförvärvstillstånd, A 4.

Jordförvärvsrätt, SJL 10 §, A 1; JordförvärvsL för Åland, A 2, LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd 2 kap. och 16 §, A 3.

Jordförvärvstillstånd, LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd 3 kap. och 15 §, A 3; LF om jordförvärvstillstånd, A 4.

Jordlegolag, LL om tillämpning av jordlegolagen, H 14.

Jordmassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, K 11.

Justering, lagtingets handlingar, AO 12 § 1 mom. 7 p., 59 § 1 mom. och 84 §, B 2; landskapsregeringens handlingar, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 8 och 9a §§, D 2; kommunala organs handlingar, KommunalL 9 § 9 p., 28 § 2 mom. och 91 § 2 mom., E 1.

Justeringsutskott, LO 21 §, B 1; AO 12, 22, 24, 25, 53 och 83 §§, B 2.

Jägaransvarsförsäkring, JaktL 54 §, K 36.

Jämförelsetal, AO 102 och 103 §§, B 2; LL om lagtingsval och kommunalval 62-65 och 71 §§, B 3.

Jämställdhet, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, C 10; LL om Ålands ombudsmannamyndighet D 20.

Jämställdhetsenheten, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 3 § 4 p, D 5.

Jäv, LO 15 §, B 1; LL om lagtingsval och kommunalval 7 §, B 3; LL om landskapsrevisionen 6 §, B 8; FörvaltningsL 24 och 25 §§ samt 35 § 3 mom. och 55 § 3 mom., C 1; TjänstemannaL 18 § 2 mom., D 32; KommunalL 43, 50, 56, 61, 74, 83 och 94 §§, E 1.

K

Kandidat, till landshövding, LO 19 §, B 1; till lantråd, LO 24 §, B 1; vid val i lagtinget, AO 13 kap., B 2; vid lagtingsval och kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3.

Kanslikommissionen, LO 21a §, B 1; AO 63, 85, 86, 91, 104, 106, 107 och 110 §§, B 2; LL om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar, B 6; LL om lagtingets kansli, B 8; LL om Landskapsrevisionen 10 och 12 §§, B 9.

Kapitalinkomst, beskattning av, LL om kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst, E 11.

Kasinoverksamhet, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, G 9.

Kastholms slott, F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid 1032.

Katt, eftersyn och rätt att döda, JaktL 46 §, K 35.

Kemikalier, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier, L 15 och L 16; LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 8; LF om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, J 9.

Kläm, i lagtinget, O 32, 42, 58, 59 och 73 §§, B 2.

Koldioxid, om tillämpning av lagen om avskiljning och lagring av koldioxid, K 32.

Kollektivavtal, se Tjänstekollektivavtal.

Kollektivt tilläggs pensionsskydd, avdrag för premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd, Kommunal-skatteL 15 §, F 6.

Kommersiellt meddelande, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 5 p. och 3 kap., N 1.

Kommun, KommunalL, E 1.

Kommunalbesvär, KommunalL 15 kap., E 1.

Kommunal centralnämnd, LL om lagtingsval och kommunalval 5 §, B 3; LL om valfinansiering 2 § 3 mom., B 5; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar 5-7, 9-11 och 13-16 §§, E 4.

- Kommunalförbund**, KommunalL 84-95 §§, E 1.
- Kommunalförvaltning**, KommunalL, E 1.
- Kommunal förvaltningsstadga**, KommunalL 9, 23a, 23b, 25 och 42 §§, E 1.
- Kommunal instruktion**, KommunalL 8 §, E 1.
- Kommunal nämnd**, KommunalL 51 §, E 1.
- Kommunal ordningsstadga**, KommunalL 11 §, E 1.
- Kommunalskatt**, KommunalL 66 §, E 1; Kommunalskattel, F 6; LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, F 7; LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för skatteåren 2013-2016, F 8; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, F 9; LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, F 12; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare, F 13; LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattning, F 14; LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, F 15; LL om tillämpning av rikslagstiftning om beskattning av delägare i utländska bassamfund, F 16; LL om bostadshusreserveringen vid kommunalbeskattningen, F 17; LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, F 18; LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 19. Se även **Beskattning**.
- Kommunalt anställda**, KommunalL 9 kap., E 1.
- Kommunalt fyllnadsval**, LL om lagtingsval och kommunalval 2 § 3 mom., 77 § och 87 § 3 mom., B 3.
- Kommunalt samarbetsstöd**, LL om landskapsandelar till kommunerna 12 §, E 6.
- Kommunalt samordnad socialtjänst**, LL om en kommunalt samordnad socialtjänst, E 10.
- Kommunalt särskilt understöd**, LL om landskapsandelar till kommunerna 12a §, E 6.
- Kommunalt tjänstekollektivavtal**, LL om tjänstekollektivavtal, D 38.
- Kommunalval**, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar, B 4; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.
- Kommunalväg**, LL om kommunalvägar, N 8.
- Kommundirektör**, KommunalL 58 §, E 1.
- Kommunernas förtroendevalda**, KommunalL 3 kap., E 1.
- Kommunfullmäktige**, KommunalL 6 kap., E 1.
- Kommunindelning**, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning, E 3.
- Kommunmedlem**, KommunalL 2 §, 5 kap. samt 113 och 116 §§, E 1; PBL 31 och 32 §§, H 1.
- Kommunsammanslaggningsstöd**, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning, E 3.
- Kommunstyrelse**, KommunalL 7 kap., E 1.
- Kommuns uppgifter**, KommunalL 3 §, E 1.
- Kommunvapen**, LL ang. landskaps- och kommunalvapen 2 kap., A 13.
- Kommunöversikt**, PBL 4, 10 och 92 §§ samt 3 kap., H 1; PBF 9 §, H 2.
- Kompensationsersättning**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LF om kontroller av ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 3; LF om administration av miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsersättning, I 4.
- Komplementbyggnad**, PBL 2 och 68 §§, H 1.
- Kompletteringsutbildning**, LL om gymnasieutbildning 2, 10, 11 och 16 §§, O 3; LF om gymnasieutbildning 6 och 6a §, O 4; LL om läroavtalsutbildning 3 och 4 §§, O 10.
- Koncernbidrag**, LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, F 12.
- Konstutställning**, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 37.
- Konsumenter**, SjL 30 § 10 och 11 p. samt 43 §, A 1; RPF om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning, D 22.
- Kontrollnämnd**, se **Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter**.
- Kontrollorgan**, avseende produktion av ekologiska jordbruksprodukter, LL om ekologisk produktion 2 § 7 mom., 5 § 1 mom., 6 §, 8 §, 9 § och 11a § 1 mom., I 8.
- Kontrollregister**, LL om ekologisk produktion, I 8.
- Konvention**, se **Internationella fördrag**.
- Kronoholmar**, SjL 61 §, A 1.
- Kräfta**, LL om fiske 24-26, 31 och 32 §§, I 25.
- Kräldjur**, fridlysta, LF om naturvård 3 §, K 34.
- Kultur**, LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8; LL om kulturell verksamhet, O 33; LL om Ålands kulturdelegation, O 34; LL om stöd för litterär verksamhet, O 35; LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 36; LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 37.
- Kulturbyrån**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 och 12 §§, D 5.
- Kulturdelegation**, se **Ålands kulturdelegation**.
- Kulturhistoriskt värdefulla föremål**, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål, O 30.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse**, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, O 29; PBL 2, 3, 5, 8, 16, 19, 20, 26, 27, 64, 65, 69 och 89 §§, H 1; PBF 7 § 16 p., H 2; LL om energideklaration för byggnader 10 § 2 p., H 4.
- Kungörelse**, OrdningsL 6 § 2 mom., G 2; LL om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 6 §, G 4. Se även **Anslagstavla, Delgivning**.

Kungsådra, LL om fiske 14 §, I 25; VattenL 6 kap. 18 § och 7 kap. 10 §, K 13.

Kursgård, LL om ungdomsarbete 6 kap., O 38.

Kursverksamhet, LL om gymnasieutbildning 2 och 64 §§, O 3; LL om Ålands folkhögskola 1 och 14 §§, O 15; LL om Ålands musikinstitut 1 och 10a §, O 16; LL om Högskolan på Åland 2 och 21 §§, O 17; LL om landskapsbidrag till bildningsförbund, O 36.

Kvalificerad majoritet, vid lagstiftning, Sjl 69 §, A 1; LO 35 §, B 1; AO 18 §, B 2.

Kyrkan, Sjl 23 §, 27 § 25 p. och 36 §, A 1; ArkivL 2 §, C 5.

Kyrkobyggnader, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 10 § 1 mom. 3 p., D 5; RådningF 9 § 2 mom. 6 p., G 16; LL om energideklaration för byggnader 10 § 1 p., H 4; LL om fornminnen 2 § 1 mom. 6 p. och 19 §, O 26.

Känsliga personuppgifter, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen 3 kap., C 3.

Körförbud, KörkortsL 6 kap., N 21.

Körkort, VägtrafikL 57 §, N 11; KörkortsL, N 21; LL om trafikskolor, N 22; LF om förarutbildning, N 23; LF om villkorskoder som får anges på körkort utfärdade på Åland, N 24; LF om medicinska krav för innehav av körkort, N 26.

Körkortsregister, KörkortsL 9 kap., N 21.

Körkortstillstånd, KörkortsL 3 kap., N 21; LF om förarutbildning, N 23; LF om villkorskoder som får anges på körkort utfärdade på Åland, N 24; LF om medicinska krav för innehav av körkort, N 26.

L

Lagberedningen, LL om lagberedningen, D 6; LF om lagberedningen, D 7.

Laggranskningsnämnd, LL om lagberedningen 7-9, 11 och 13 §§, D 6.

Lagmotion, LO 28 §, B 1; AO 49 §, B 2, se även **Motion**.

Lagstiftningsbehörighet, landskapets, Sjl 18 §, A 1; rikets, Sjl 27 §, A 1; överföring av lagstiftningsbehörighet till landskapet, Sjl 29 §, A 1.

Lagstiftningskontroll, Sjl 19 §, A 1.

Lagtinget, tidigare landstinget, Sjl 3 § 1 mom., 13-15 och 17 §§, 18 § 1 p., 22 § 1 mom. samt 28, 44 och 59 §§, A 1; LO, B 1; AO, B 2.

Lagtingets kansli, LL om lagtingets kansli, B 7.

Lagtingets utskott, LO 21, 23, 31, 32, 44, 46, 59, 60 och 62 §§, B 1; AO 5 och 9 kap., B 2.

Lagtingsdirektör, AO 2, 12, 82, 83, 85, 87, 88, 90 och 106 §§, B 2; LL om lagtingets kansli, B 8.

Lagtingsgrupper, LO 18, 24, 38 och 48 §§, B 1; AO 68, 86 och 107 §§, B 2.

Lagtingsledamot, LO, B 1; AO, B 2; LL om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar, B 6;

LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 35; KommunalL 62 §, E 1. Se även **Lagtinget**.

Lagtingsmannapension, LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 7. Se även **Pension**.

Lagtingsordning, LO, B 1.

Lagtingsval, LO 6, 7, 9 och 13 §§, B 1; LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar, B 4.

Landshövdingen i landskapet Åland, Sjl 4, 14, 52-55 §§, A 1; RPF om skötseln av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden 3 och 5 §§, G 14.

Landskapets ekonomi, Sjl 34 § 2 mom. samt 7 kap., A 1.

Landskapets område, Sjl 2 §, A 1.

Landskapets organ, Sjl 3 §, A 1.

Landskapets skattskyldighet, KommunalskatteL 6 § 1 mom., F 6.

Landskapet Ålands pensionsfond, se **Pensionsfond**.

Landskapsandel, LL om landskapsandel till kommunerna, E 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, E 8; LL om landskapsandel för underhållskostnader för gator, N 9.

Landskapsborgen, för bostadsproduktion, LL om bostadsproduktion 1, 6, 13, 21 och 24 §§, H 8; för studielån, LL om studiestöd 6, 17 och 18 §§ samt 5 kap., O 23.

Landskapsförordning, Sjl 21 § och 60 § 1 mom., A 1; LL om Ålands författningssamling, A 12.

Landskapsgaranti, AO 20 § 1 mom. 2 p. och 78 § 1 mom., B 2; LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29; LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 37. Se även **Exportgaranti**.

Landskapslagstiftning, grundläggande bestämmelser, Sjl 17-22 §§, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 12.

Landskapsregeringen, tidigare landskapsstyrelsen, landskapsnämnden, Sjl 3 § 2 mom., 16 §, 22 § 2 mom. och 33 §, A 1; LO 4 kap. och 40 §, B 1; LL om Ålands landskapsregering, D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, D 5. Se även **Minister i landskapsregeringen**.

Landskapsrevisionen, LL om landskapsrevisionen, B 9.

Landskapsskatt, Sjl 18 § 5 p., jfr. 27 § 36 p., A 1; LandskapsskatteL, F 1.

[**Landskapsstyrelsen**], se **Landskapsregeringen**.

Landskapsstöd, LL om Landskapsrevisionen 4 §, B 9; KommunalskatteL 7 §, F 6. Se även **Landskapsandel**, **Näringsstöd**.

Landskapsvapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 13.

[**Landstinget**], se **Lagtinget**.

Landsväg, LL om allmänna vägar 2, 7, 12, 14-16, 20, 23, 24, 26, 41, 50, 52, 54, 87, 115, 117 och 119 §§, N 6; VägtrafikL 24 § 2 mom., N 11.

Lantbruk, se **Jordbruk**.

Lantbruksavbytare, se **Avbytarverksamhet för lantbrukare**.

Lantbruksnämnd, LL om lantbruksnämnder, I 7.

Lantråd, LO 8, 24, 26-28, 36, 40 och 45 §§, B 1; AO 7, 12, 34, 35, 38, 41-43, 68 och 105 §§, B 2; LL om pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen; B 3; LL om Ålands landskapsregering 2 kap., D 1; LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen, D 2; LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering, D 3.

Lantrådets förtroendefråga, LO 39 §, B 1.

Lega, LL om tillämpning av jordlegolagen, H 14.

Lekverksamhet, BarnomsorgL 7 §, M 13.

Linjetrafiktillstånd, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 27 och N 28.

Litterär verksamhet, LL om stöd för litterär verksamhet, O 35.

Livsmedel, LF om tillämpning av riksförfattningar om hälsoskydd, L 10; LL om tillämpning av livsmedelslagen, L 11; LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien, L 12; LF om tillämpning av riksförfattningar om konsumentssäkerhet 1 § 3 p., L 14.

Livsmedelshygien, LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien, L 12.

Livsmedelslokal, LL om tillämpning av livsmedelslagen 3 § 2 mom. 2 p., L 11; LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien 4 § 9 p., L 12.

Lockout, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., D 38.

Lokal, HyresL 1 och 9-15 kap., H 15.

Lotteri, LL och LF om lotterier, G 9 och G 10.

Lotteriinspektionen, LL om lotteriinspektionen, D 27.

Luftföroreningar, MiljöskyddsL 53a-53f §§, K 1; MiljöskyddsF bilaga 1a, K 2; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, K 3. LF om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorinerande växthusgaser, K 4. Se även **Miljöförorening**.

Lufttrafik, RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 37.

Lyceum, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.

Lån, för landskapets behov, SjL 50 §, A 1. Se även **Bostadslån**, **Bosättningslån**, **Investeringsstöd**, **Räntestödslån**, **Studielån**.

Lägenhet, se **Bostad**, **Bostadslägenhet**.

Lärarkollegium, GrundskoleL 12 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 62 §, O 3; LL om Ålands folkhögskola 8 §, O 15; LL om Ålands musikinstitut 7 §, O 16.

Läroavtalsutbildning, LL om gymnasieutbildning 11 §, O 3; LL och LF om läroavtalsutbildning, O 10 och O 11.

Läroplikt, GrundskoleL, O 1.

Lön, TjänstemannaL, D 32; LL om tjänstekollektivavtal, D 37.

Lönegaranti, RPF om skötseln av lönegarantiärenden i landskapet Åland, M 30.

Lösa fornföremål, LL om fornminnen 2 kap., O 26. Se även **Fasta fornlämningar**, **Maritimt kulturarv**.

M

Mariehamn, benämningen stad, KommunalL 1 §, E 1.

Markanvändningsavtal, PBL 6, 40 och 43 §§, H 1.

Maritimt kulturarv, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 28.

Medborgarinitiativ, LO 2 och 29 §§, B 1, AO 31 och 33 §§, B 2.

Medborgarinstitut, LL och LF om medborgarinstitut, O 12 och O 13.

Medborgarskap, rikets behörighet, SjL 27 § 26 p., A 1; tjänstemäns, SjL 24 §, A 1; vid kommunal anställning, KommunalL 59 §, E 1.

Meddelande, till lagtinget, LO 25 och 28 §§, B 1; AO 12, 34, 35, 41, 42, 46, 49 §§, B 2; från lagtinget, LO 47 §, B 1; AO 82 §, B 2.

Mete, LL om fiske 3 § och 14 § 2 mom., I 29; LF ang. fiske 2 §, I 30.

Miljöbyrå, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 8 §, D 5.

Miljöförening, MiljöskyddsL 1, 3, 5, 8, 26n, 48 och 50 §§, K 1; PBF 17 §, H 2.

Miljöförseelse, MiljöskyddsL 37, 40 och 40a §§, K 1; VattenL 9 kap. 3 och 4a §§, K 13. Se även **Renhållningsförseelse**, **Naturvårdsförseelse**.

Miljöförstöring, MiljöskyddsL 35, 36, 38, 40 och 40a §§, K 1; VattenL 9 kap. 1, 2, 4 och 4a §§, K 13. Se även **Renhållningsbrott**, **Naturvårdsbrott**.

Miljögranskning, MiljöskyddsL avd. 2 samt 29, 34, 37, 39, 44, 45, 52 och 53h §, K 1; MiljöskyddsF, K 2; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften 2 § 2 mom., K 3; VattenL 6 kap. samt 9 kap. 1, 4, 6 och 13 §§, K 13; LL om renhållning 5a kap., K 19; LL om naturvård 32 och 36 §§, K 33; LL om tillämpning av hälsoskyddsL 5 §, L 9.

Miljökonsekvensbedömning, LL och LF om miljökonsekvensbedömning, K 26 och K 27.

Miljöpåverkan, MiljöskyddsL, K 1; LL om miljökonsekvensbedömning, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning, K 27. Se även **Negativ miljöpåverkan**, **Gränsöverskridande miljöpåverkan**.

Miljöskada, MiljöskyddsL 31, 31a, 31b och 41 §§, K 1; LL om tillämpning av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador, K 28; LF om avhjälpande av vissa miljöskador, K 29; RäddningsL 6 §, G 15; RäddningsF 2 och 3 §§, G 16. Se även **Naturskada**.

Miljöskydd, MiljöskyddsL, K 1; MiljöskyddsF, K 2.

Miljöstöd, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Miljö tillstånd, MiljöskyddsL avd. 2 samt 53h och 53i §§, K 1; MiljöskyddsF, K 2; LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften 1c och 1d §§, K 3; LF om deponering av avfall 5 § 2 mom. och 4 kap., K 8; LF om utvinningsavfall, K 9; LF om återvinning av vissa avfall i markbyggnad, K 10; VattenL 6 kap., K 13; LF om undantag från miljö tillståndsplikt för fiskodlingar vid utrotning av VHS, K 17; LL om renhållning 5a kap., K 19.

Miljö tillsyn, MiljöskyddsL avd. 3, K 1; VattenL 8 kap. 1 §, K 13.

Minimimått, för fisk och kräfta, LL om fiske 31 §, I 25.

Minister i landskapsregeringen, LL om Ålands landskapsregering, D 1; LL om ärendenas handläggning vid Ålands landskapsregering, D 2; LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering, D 3; LL om landskapets finansförvaltning 30 §, D 30; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 35; LO 26, 27, 40 och 45 §§, B 1; AO 38, 41 och 68 §§, B 2; LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 7; KommunalL 62 §, E 1.

Minuthandel, (detaljhandel), AffärstidsL, J 2.

Misstroende, mot landskapsregeringen eller lantrådet, LO 36 §, B 1; AO 31 och 43 §§, B 2; LL om Ålands landskapsregering 6 §, D 1.

MKB, se **Miljökonsekvensbedömning**.

Mobiltelefon, förbud mot användning under färd, VägtrafikL 32a §, N 11.

Moderskapsunderstöd, LL om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, M 8.

Moped, VägtrafikL 19 och 26 §§, N 11.

Motion, initiativ i lagtinget, LO 28 och 31 §§, B 1; AO 20, 31, 32, 48, 49, 57, 58, 68 och 78 §§, B 2; i kommunfullmäktige eller stadsfullmäktige, KommunalL 9 och 46 §§, E 1.

Motivering av beslut, FörvaltningsL 39 och 40 §§, C 1; TjänstemannaL 4b § 3 mom. och 4d § 4 mom., D 32.

Motorfordonsbyrån, LL om motorfordonsbyrån, D 19.

Muddermassa, LF om hantering av jord- och muddermassor, K 11; VattenL 3 kap. 6 och 7 §§, K 13, LF om renhållning 11 § 1 mom., K 20.

Museum, se **Ålands museum**.

Musikinstitut, se **Ålands Musikinstitut**.

Myndighetschef, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 4 och 6-8 §§, D 8; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservice myndighet 5, 13, 14,

16 och 27 §§, D 10; LL om Ålands polismyndighet, 2 §, D 12; LL om Ålands ombudsmannamyndighet 13-15 §§, D 20; LL om datainspektionen 2 och 3 §§, D 23; LL om Ålands energimyndighet 10 §, D 25; LL om Lotteriinspektionen 6, 7 och 10 §§, D 27. Se även **Förvaltningschef**.

N

Narkotika, Sjl 27 § 30 p., A 1; PolisL 5 kap. 8 15 och 17 §§, G 1; LL om hälso- och sjukvård 29, 30 och 41 §§, L 1; TrafikbrottsL 4 §, N 18; KörkortL 10, 11 och 46 §§, N 21; LF om medicinska krav för innehav av körkort 12 och 13 kap. samt 94 §, N 25.

Nationernas Förbunds Råd, beslut ang. Åland, sid 1021.

Naturaförmåner, för landskapstjänstemän, TjänstemannaL 21 §, D 32.

Naturminne, LL om naturvård 6 §, K 33. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen.

Naturreservat, LL om naturvård 2 kap., K 33. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen; JaktL 5 § 2 mom., K 35.

Naturskada, MiljöskyddsL 31a §, K 1; LL om tillämpning av lagen om avhjälpande av vissa miljöskador, K 28; LF om avhjälpande av vissa miljöskador, K 29; LL om naturvård 2a och 42a §§, K 33.

Naturvård, LL och LF om naturvård, K 33 och K 34; ang. hotade arter, se Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan, sid. 1008.

Naturvårdsbrott, LL om naturvård 41 §, K 33.

Naturvårdsförseelse, LL om naturvård 40 §, K 33.

Nedsatt skattebetalningsförmåga, avdrag för nedsatt skattebetalningsförmåga, KommunalskatteL 17 §, F 6.

Negativ miljöpåverkan, MiljöskyddsL 1 och 2 kap. samt 19, 20, 22, 24, 28, 29, 31, 31a, 31b, 32, 33, 44 och 52 §§, K 1; LF om miljöskydd 2 §, K 2; LF om deponering av avfall 2 §, 18 § 2 p. och 23 §, K 8; LL om miljökonsekvensbedömning 1-5 §§, K 26; LF om miljökonsekvensbedömning, K 27; LL om tillämpning av L om avhjälpande av vissa miljöskador, K 28; LF om avhjälpande av vissa miljöskador, K 29; PBL 8 § 2 mom., H 1.

Nitrat, ÅLRB om begränsning av utsläpp i vatten av nitrat från jordbruket, K 15.

Nordiska rådet, LL om Ålands representation i Nordiska rådet, A 11.

Nordisk institution, LL om rättsställningen för landskapstjänstemän som anställs vid nordisk institution, D 36.

Notvarp, LL om fiske 10-12 §§, I 25.

Nykterhetsarbete, LL om tillämpning av lagen om nykterhetsarbete, M 26.

Nytt kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval 76 §, B 3.

Nyval, till lagtinget, LO 8 §, B 1; LL om lagtingsval och kommunalval 14 kap., B 3.

Näringsanmälan, LL om rätt att utöva näring 9 §, J 1.

Näringsavdelningen, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 14-18 §§, D 5.

Näringsombudsman, LL om landskapsstöd för främjande av näringar i kommunerna, E 15.

Näringsrätt, Sjl 11 § och 30 § 7 p., A 1; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 3 § 1 p., D 5; LL om rätt att utöva näring, J 1.

Näringsstöd, NäringsstödsL, J 36; LL om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland, J 37; F om skötsel i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti, J 38; LL om produktionsstöd för el, J 39; LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29; LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 40.

Näringsstillstånd, för utövande av viss näring, LL om rätt att utöva näring 8 §, J 1; LL om resebyråerelse, J 4; LL om posttjänster, J 6; LL om arbetsförmedling av annan än landskapet, J 7.

Näringsverksamhet, Sjl 18 § 22 p., A 1; LL om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna, E 15; LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, F 7; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, F 9; LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, F 12; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare, F 13; LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattning, F 14; LL om finansiering av landsbygdsnäringar, I 1.

Närståendevård, LL om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, M 1.

Nöjestillställning, se **Sammankomst**.

O

Observation, PolisL 5 kap., G 1.

Offentliga tillställningar, se **Sammankomst**.

Offentlig frid, PolisL 2 kap. 5 §, G 1.

Offentlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 kap., C 4.

Offentligt sammanträde, se **Sammanträdes offentlighet**.

Offentlig upphandling, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.

Oljeskador, LL om bekämpande av oljeskador, K 18.

Olycksfall, se **Skadestånd vid olycksfall**.

Ombudsmannaverksamhet, se **Ålands ombudsmannamyndighet**.

Ombudsmannanämnd, LF om ombudsmannanämnden, D 21.

Ombudsstämma, mellankommunal, KommunalL 78, 80-83 §§, E 1.

Ombyggnad, PBL 72 §, H 1; LL om bostadsproduktion 19 §, H 8; DjurskyddsF 32 §, L 19.

Omhändertagande av egendom, PolisL 2 kap. 14 och 15 §§, G 1.

Omkörning, VägtrafikL 23-25 §§, N 11.

Omplacering av landskapsanställd personal, TjänstemannaL 5 kap. och 40a § 3 mom., D 32; LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 2a § 2 mom., D 4; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 5 och 8 §§, D 8; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 15 §, D 10; LL om Ålands polismyndighet 2 §, D 12; LL om Ålands ombudsmannamyndighet 8 §, D 20; LL om Datainspektionen 2 §, D 26; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, D 24; LL om landskapets fastighetsverk 11 §, D 26; LL om Lotteriinspektionen 5 §, D 27; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 §, O 3; LL om Ålands folkhögskola 27 och 30 §§, O 15; LL om Ålands musikinstitut 15 och 15c §§, O 16; LL om Högskolan på Åland 36 och 38 §§, O 18; LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, 6 §, O 22.

Operativ räddningsverksamhet, RäddningsL 2 § 7 p., 7 § och 10 kap., G 15.

Ordningsbot, OrdningsL 18 §, G 2, LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförelseer, G 4; TrafikbrottsL 2 kap., N 18.

Ordningsförelse, OrdningsL 16 §, G 2; KommunalL 11 §, E 1.

Ordningsman, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 10 §, J 3.

Ordningsstadga, KommunalL 11 §, E 1.

Ordningsvakt, OrdningsL 21 och 22 §§, G 2, LL om ordningsvakter, G 6, LL om tillämpning av lagen om privata säkerhetstjänster, G 7.

Ordningsvakters hållande av person i förvar, LL om ordningsvakter 8 §, G 6.

Ordningsvakters kännetecken, LL om ordningsvakter 17, 27 och 29 §§, G 6.

Ordningsvakters maktmedelsanvändning, LL om ordningsvakter 10 §, G 6.

Ordningsvakters maktmedelsredskap, LL om ordningsvakter 11 §, G 6.

Ordningsvaktkort, LL om ordningsvakter 16 §, G 6.

Ordningsövervakningsförelse, LL om ordningsvakter 27 §, G 6.

P

Parkerings, VägtrafikL 33, 34, 34a, 36 och 37 §§, N 11.

Parkeringsbot, LL om parkeringsbot, N 16.

Parkeringsövervakare, LL om parkeringsbot 2 §, N 16.

- Part**, FörvaltningsL 8 §, C 1.
- Pass**, Sjl 27 § 26 p. och 30 § 2 p., A 1.
- Patient**, LL om tillämpning av lagen om patientens ställning och rättigheter, L 6.
- Patientsäkerhet**, LL om hälso- och sjukvård 15 §, L 1.
- Penningautomat**, LL om lotterier 1, 3, 4a-4c, 5b, 5j och 7 §§, G 9; LL om förströelseautomater, G 12.
- Penningautomatförening**, se **Ålands Penningautomatförening**.
- Penninginsamling**, LL ang. penninginsamlingar, G 13.
- Penninglotteri**, LL om lotterier, G 9.
- Pension**, LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen, B 7; LL om landskapets fastighetverk 18 §, D 26; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 3 mom. 2 p., D 38; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn, D 40; LL om tillämpning av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, D 41; LL om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall, D 42; LL om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel, D 43; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare, D 44; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som gäller pensioner, D 45; RPF om skötseln av uppgifter som gäller pensionsersättning för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, D 46; LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården, L 2; GrundskoleL 40 §, O 1; LL om läroanstalter för hemslöjd 27 §, O 14. Se även **Generationsväxlingspension**.
- Pensionsavgift**, LL om landskapet Ålands pensionsfond 3 kap., D 47.
- Pensionsfond**, LL om landskapet Ålands pensionsfond, D 47; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, D 48.
- Pensionsinkomstavdrag**, KommunskaL 19 §, F 6.
- Pensionspremie**, LL om landskapet Ålands pensionsfond 3 kap., D 47.
- Pensionsålder**, för landskapspolitiker, LL om pensionskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen 3 §, B 7.
- Permittering**, TjänstemannaL 9 kap. och 59 §, D 32; LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 8 §, D 8; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet 12 §, D 10; LL om Ålands ombudsmannamyndighet 8 §, D 20; LL om Datainspektionen 2 §, D 26; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 6 §, D 24; LL om landskapets fastighetsverk 11 §, D 26; LL om Lotteriinspektionen 5 §, D 27; LL om hälso- och sjukvård 9 §, L 1; LL om gymnasieutbildning 65 §, O 3; LL om Ålands folkhögskola 27 §, O 15; LL om Högskolan på Åland 36 §, O 18.
- Personuppgifter**, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3; LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 4; StatistikL 3 §, C 6; LL om tillämpning av 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, D 11; LL om polisens grundregister, D 14; LL om tillämpning av riksförfattningar om personregister, D 15; LL om Datainspektionen, D 23; LL om hälso- och sjukvård 16 §, L 1.
- Pilkning**, anses ej som mete, LF ang. fiske 2 §, I 26.
- Plan**, se **Detaljplan**, **Generalplan**, **Kommunöversikt**, **Regleringsplan**, **Räddningsplan**, **Stadsplan**, **Vägplan**.
- Plantmaterial**, LL om tillämpning av lagen om plantmaterial, J 16; LF om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial, J 17.
- Plenum**, lagtingets sammanträde, LO 33 och 34 §§, B 1; AO 10 kap., B 2; plenum som ej är offentligt, LO 46 §, B 1 och AO 62 §, B 2.
- Polisens användning av informationskällor**, PolisL 5 kap. 40-42 och 58 §§ samt 7 kap. 5 §, G 1.
- Polisens befogenheter**, LL om Ålands polismyndighet 5a §, D 12; RPF om polisförvaltningen 5 §, D 16; PolisL, G 1; OrdningsL 19-22 §§, G 2; VägtrafikL 6, 7, 12 och 50 §§ samt 6 och 7 kap., N 11.
- Polisens hemliga metoder för inhämtande av information**, PolisL 5 kap., G 1.
- Polisens maktmedelsanvändning**, PolisL 2 kap. 17-20 §§, G 1.
- Polisens register**, LL om polisens grundregister, D 14; LL om tillämpning av riksförfattningar om personuppgifter, D 15.
- Polisens rätt att få uppgifter av myndighet**, PolisL 4 kap. 2 §, G 1.
- Polisens rätt att få uppgifter av privat sammanslutning eller privatperson**, PolisL 2 kap. 1 § och 4 kap. 3 §, G 1.
- Polisens rätt att ge befallning**, PolisL 1 kap. 11 §, 2 kap. 5 och 9 §§, 9 kap. 3, 6 och 7 §§, G 1.
- Polisförvaltning**, LL om Ålands polismyndighet, D 12; RPF om polisförvaltningen, D 16.
- Polismyndighet**, LL och LF om Ålands polismyndighet, D 12 och D 13.
- Polisundersökning**, PolisL 6 kap., G 1. LL om ordningsvakter 25 §, G 6.
- Post**, LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag, D 17, LL om posttjänster, J 6.
- Prehospital akutsjukvård**, LL om hälso- och sjukvård 44 §, L 1; LF om prehospital akutsjukvård, L 3. Se även **Akutsjukvård**.
- Presidenten**, se **Republikens president**.
- Presidium**, lagtingets, AO 3, 5, 11, 13, 61 §§, B 2; kommunfullmäktiges, KommunskaL 40 §, E 1.
- Prisindex för den kommunala basservicen**, LL om landskapsandelar till kommunerna 4, 5, 7a och 10a §§, E 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården 8 §, E 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 5, 17, 21 och 22 §§, E 8.

Privata säkerhetstjänster, LL om tillämpning av lagen om privata säkerhetstjänster, G 7.

Privat barnomsorg, LL om tillämpning av lagen om privat socialservice, M 3.

Privat institution, vars verksamhet övertas av kommun eller kommunförbund, LL om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, E 16.

Producentansvar, RenhållningsL 3, 4b, 7a-7d och 16b, 38 och 38a §§ samt 5 kap., K 19; LF om förpackningar och förpackningsavfall, K 21; LF om producentansvar, K 22.

Produktionsdjurs bokföring, DjurskyddsL 6c §, L 18.

Produktionsstöd för el, LL om produktionsstöd för el, J 39.

Produktplacering, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 7 p. och 23 §, N 1.

Program, i radio- och televisionssändning, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.

Programnämnd, LL om radio- och televisionsverksamhet 7 kap., N 1.

Prövningsnämnd vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 9-12 och 18 §§, D 8.

Psykisk hälsa, arbetet med psykisk hälsa, LL om hälso- och sjukvård 26, 29, 30, 35 och 40 §§, L 1.

Pulsning, vid fiske, LL om fiske 16 §, I 25.

Påföljdseftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 18.

Pälsdjursfarming, DjurskyddsF 15 §, L 19; DjurtransportF 28 §, L 22; LF om slakt och avlivning av djur 4 kap., L 23.

R

Radioverksamhet, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.

Rapporteftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 18.

Rattfylleri, TrafikbrottsL 4 och 5 §§, N 18; KörkortL 11 §, 38 § 4 mom., 41 § 1 mom. 1 och 2 p., 43 § 1 mom. 2 p. och 2 mom. 3 p., 44 § samt 7 kap., N 21; LL om trafikskolor 4 § 1 mom. 5 p., N 22; LF om förarutbildning 5 kap., N 23; LF om medicinska krav för innehav av körkort 13 kap., N 25. Se även **Sjöfylleri**.

Rederi, beskattning, LL om kommunalbeskattningen av rederibolag och redare, F 13.

Redovisningsbyrå, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 5 och 6 §§, D 5.

Regeringskansliet, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 2-4 §§, D 5.

Regeringsprogram, LO 24, 25 §§, B 1; AO 35 §, B 2.

Regionkommitte, Europeiska gemenskapens, Sjl 59e §, A 1.

Register, se **Personuppgifter**, **Fiskeripolitik**, **Fornminnesregister**, **Kontrollregister**, **Körkortsregister**, **Polisens register**, **Vattenfarkostregister**.

Registeransvarig, LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen, C 3.

Registratur, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 3 § 5 p, D 5.

Registrering av fordon, LL om motorfordonsbyrå, D 19; LL om besiktning och registrering av fordon, N 33; TrafikbrottsL 17 §, N 18.

Regleringsplan, LL om allmänna vägar 30, 35, 50-52, 108 och 115 §§, N 2.

Rehabilitering, medicinsk, LL om hälso- och sjukvård 37 samt 40-42 §§, L 1.

Reklam, LL om valfinansiering 4 § 5 mom., 5 § 1 mom. 5 p. och 6 § 1 mom. 2 p., B 5; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 6 §, C 10; OrdningsL 6 §, 16 § 1 mom. 4 p. och 19 §, G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 6 §, G 4; LL ang. penninginsamlingar 6 §, G 13; LL om tillämpning av alkohollagen 3a §, J 10; LL om naturvård 25 §, K 33; LL om tobak och relaterade produkter 3 § och 13 § 2 mom., L 17; LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § och 3 kap., N 1; LL om allmänna vägar 60 §, N 6.

Remiss, i lagtinget, LO 31 och 32 §§, B 1; AO 12 § 3 mom., 17, 34, och 48 §§ samt 71 § 5 mom., B 2; vid beredning och behandling av kommunala ärenden, KommunalL 24 och 46 §§, E 1.

Renhållning, LL och LF om renhållning, K 19 och K 20; LF om förpackningar och förpackningsavfall 12 § 2 mom., K 21; LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 24; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, K 25.

Renhållningsavgifter, LL om renhållning 4 kap. samt 32 och 36 §§, K 19.

Renhållningsbrott, LL om renhållning 37 §, K 19.

Renhållningsföreläggelse, LL om renhållning 37 §, K 19.

Renhållningsmyndighet, LL om renhållning 3 § 4 mom. och 6 § 3 mom., K 19.

Reparationsuppmaning, PBL 89 § 3 mom., H 1. Se även **Byggnadsuppmaning**.

Replik, i Ålands lagting, AO 39, 40, 70 §, B 2.

Republikens president, Sjl 14, 15, 19, 20, 32-34, 52, 53, 55, 56 och 68 §§, A 1; LL om Ålands författningssamling 5 §, A 12; LO 16 § och 28 § 2 mom., B 1; AO, 1, 6, 49 och 82 §§, B 2.

Resandeavgift, LL om resandeavgift, F 5.

Resebyråreelse, LL om resebyråreelse, J 4.

Resekostnader, avdrag vid beskattning, Kommunal-skatteL 9 § 6 och 7 mom., 10 § och 18 § 3 mom., F 6.

Reservationsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 10 och 21 §§, D 30.

Revision, av kommunal verksamhet, KommunalL 11 kap., E 1. Se även **Landskapsrevisionen**.

Ridning, OrdningsL 15 § och 16 § 1 mom. 11 p., G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsföreläggelser 12 §, G 4; DjurskyddsF 30 §, L 19.

Rikets förvaltningsbehörighet, se **Förvaltningsbehörighet**.
Rikets lagstiftningsbehörighet, se **Lagstiftningsbehörighet**.
Riksdagsmannaval, SjL 68 §, A 1.

Ryggradslösa djur, fridlysta, LF om naturvård 3 §, K 34.

Rivningsanmälan, PBL 69 §, H 1.

Rådjur, JaktL 7 kap., K 35.

Räddningschef, RäddningsL 8, 31, 32 och 58 §§, G 15.

Räddningsdelegation, RäddningsL 5 och 6 §§, G 15;
 RäddningsF 2 kap., G 16; LL om bekämpande av oljeskador 4 §, K 18.

Räddningsledare, RäddningsL 58-60, 62, 82, och 91 §§, G 15.

Räddningsplan, RäddningsL 14 §, G 15; RäddningsF 9 och 10 §§, G 16; LF om externa räddningsplaner, G 17.

Räddningsverksamhet, RäddningsL, G 15.

Ränta, vid försummelse att betala skatt, LandskapskatteL 9a §, F 1; LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, F 23.

Räntegottgörelse, se **Räntestöd**.

Räntestöd, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29; LL och LF om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion, E 12 och E 13; LL om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten, E 14; LL om bostadsproduktion, H 8; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar ang. stöd vid förvärv av bostad, H 11; LL om finansiering av landsbygdsnärningar, I 1; LL om räntestödslån vid skördeskador, I 12; LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, J 40; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 6 § 2 mom., M 27; LL om studiestöd 39 §, O 23.

Rättelse, av fel i beslut, FörvaltningsL 41 och 44 §§ samt 8 kap., C 1.

Rättskipning, SjL 35 §, A 1; förvaltningsrättskipning, SjL 25-26 §§, A 1.

Röstkort, LL om lagtingsval och kommunalval 10 §, B 3.

Röstningsområde, LL om lagtingsval och kommunalval 2 och 6 §§, B 3.

Rösträkning, LL om lagtingsval och kommunalval 8 kap., B 3.

Rösträtt, SjL 9, 13 och 67 §§, A 1; LO 6 §, B 1; KommunalL 30 och 30a §§, E 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.

Rösträttsregister, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar, B 4.

S

Samfund, beskattning av, KommunskatteL 5 § och 5 kap., F 6; LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, F 12; LL om kommunalbeskattning

av rederibolag och redare, F 13; LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattning, F 14; LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, F 17; om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet, F 18; LL om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande 5 §, F 20.

Samfällt område, LF om jordförvärvstillstånd 4 § 2 mom. 2-4 p., A 3; LL om fiske 3 och 43-56 §§, I 25; LF ang. fiske 8-17 §§, I 26; VattenL 2 kap. 4 §, 10 kap. 8 §, 11 kap. 5 § och 13 kap. 18 §, K 13; JaktL 7 §, 23 § 2 mom. och 65 § 2 mom., K 35; LL om enskilda vägar 2 § 2 mom., 9 § 4 mom., 41 § 6 mom., 44 § 1 mom. och 101 §, N 10; LL om fornminnen 6 § 2 mom., O 26.

Samlingslokal, RäddningsF 27 §, G 16; PBL 72a §, H 1; LF om Ålands byggbestämmelsesamling bilagans avsnitt 3:1452, 5:212, 5:352, 5:523, 5:524 och 5:548, H 3.

Sammankomst, PolisL 2 kap. 12 §, G 1; LL om tillämpning av lagen om sammankomster, G 5; LL om ordningsvakter 3 § och 8 § 2 mom., G 6; RäddningsL 29 §, G 15; RäddningsF 8 kap., G 16; LL om tobak och relaterade produkter 4 § 5 p., L 17.

Sammanträdes offentlighet, Ålands lagting, LO 46 §, B 1; AO 60 och 62 §§, B 2; Ålands landskapsregering, LL om Ålands landskapsregering 18 §, D 1; kommunala organ, KommunalL 27 och 90 §§, E 1.

Samrådsdelegation, för samråd om polisförvaltningen, RPF om polisförvaltningen i landskapet Åland 11 §, D 16; för beredskapsärenden, RPF om skötseln av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, G 14; för högskoleutbildning, RPF om yrkeshögskoleexamina 2 och 4 §§, O 19; för Mariehamns flygplats, RPF om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, N 37.

Sax, JaktL 47 §, K 35.

Sekretess, SjL 60a §, A 1; LO 44 och 62 §§, B 1; AO 45 § 5 mom., B 2; LL om landskapsrevisionen 14 §, B 9; LL om allmänna handlingars offentlighet 2 och 4 kap. samt 22 §, C 4; StatistikL 18 §, C 6.

Semester, LL om arvode för medlem av Ålands landskapsregering 2 §, D 3; LL om Ålands polismyndighet 5c §, D 12; LL om tillämpning av semesterlagen på landskapets och kommunernas tjänstemän, D 34; LL om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution 2 §, D 36; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutions verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, E 16; LL om läroavtalsutbildning 16 §, O 10; LF om läroavtalsutbildning 2 § 2 mom. 6 p., O 11.

Servicedel, LL om hälso- och sjukvård 46 §, L 1; LL om tillämpning av lagen om servicedelar inom social- och hälsovården, M 4.

- Serviceskyldighet**, vid myndigheter, FörvaltningsL 5 §, C 1.
- Servitut**, PBL 53 och 62 §§ samt 15 kap., H 1; PBF 30 och 31 §§, H 2, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, H 13.
- Sigill**, LL ang. sigill för självstyrelsemyndigheterna m.fl, A 14.
- Sjukdomskostnader**, avdrag vid beskattning, Kommunal-skatteL 18 §, F 6.
- Sjukpensionär**, LL om tillämpning av lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete, D 41.
- Sjuktransport**, RäddningsL 83 § 3 mom., G 15; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter 5 § 3 mom., G 19; LF om prehospital akutsjukvård, L 3; VägtrafikL 4 §, N 11; LF om färjor 12 §, N 7.
- Sjukvårdsförvaltningen**, LL om hälso- och sjukvård, L 1; RPF om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland, L 5.
- Självstyrelsedagen**, LL om Ålands självstyrelsedag, A 8.
- Självstyrelsens finansiering**, se **Landskapets ekonomi**, **Landskapsskatt**.
- Självstyrelsepolitiska nämnden**, LO 19, 21, 28, 31, 59, 60 och 62 §§; B 1; AO 4 och 8 kap. samt 29, 34, 36, 48, 52, 56, 91 och 104 §§, B 2.
- Sjöarbetsinkomst**, Kommunal-skatteL 8, 13 och 16 §§, F 6.
- Sjöfartsutbildning**, utvärdering av, RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, O 8.
- Sjöfylleri**, LL om vattenfarkoster 18 §, N 35.
- Sjömanskola**, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.
- Sjösäkerhetscentrum**, se **Ålands sjösäkerhetscentrum**.
- Sjötrafikbrott**, LL om vattenfarkoster 19 §, N 35.
- Sjötrafikförseelse**, LL om vattenfarkoster 19 och 20 §, N 35.
- Skadestånd**, för skador orsakade av polisen, PolisL 8 kap., G 1.
- Skadestånd vid olycksfall**, LL ang. innehavares av tjänst eller befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall, D 37.
- Skatt**, se **Kommunalskatt**, **Landskapsskatt**.
- Skattebedrägeri**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 1-3 och 10 §§), F 25.
- Skatteförseelse**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 4 §), F 25.
- Skattegottgörelse**, Sjl 49 och 56 §§, A 1.
- Skattekomplettering**, LL om landskapsandelar till kommunerna 11 och 14-17 §§, E 6.
- Skattelättnader**, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet, F 18.
- Skattetillägg**, LandskapsskatteL 9a §, F 1; LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, F 23.
- Skeppsvrak**, LL om skydd av det maritima kulturarvet, O 28.
- Skiftesnämnd**, LL om stängelskyldighet 6-8 §§, I 10.
- Skiljande från tjänsteutövning**, som landskapstjänsteman, TjänstemannaL 10 kap., D 32.
- Skiljande från uppdrag**, som lagtingsledamot, LO 10 §, B 1; som medlem av styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 3 §, D 8; som medlem av styrelsen för Ålands polismyndighet, LL om Ålands polismyndighet 1a §, D 12; som medlem av direktionen för Ålands statistik- och utredningsbyrå, LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå 2 §, D 24; som kommunalt förtroendevald, Kommunall 20 §, E 1; som medlem av programnämnden, LL om radio- och televisionsverksamhet 38 §, N 1; som medlem av styrelsen för Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning 54 § och 64 § 12 p., O 3; som medlem i styrelsen för Högskolan på Åland, LL om Högskolan på Åland 7 §, O 17; som medlem för styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum, LL för Ålands sjösäkerhetscentrum 4 §, O 22.
- Skingrande av folksamling**, PolisL 2 kap. 9 §, G 1.
- Skinn**, JaktL 52 § och 68 § 3 mom., K 35.
- Skjutvapen**, PolisL 2 kap. 19 §, G 1; OrdningsL 3 och 5 kap., G 2; JaktL 12, 19, 43, 47, 48, 50 och 54 §§, K 35; JaktF 2 kap., K 36.
- Skog**, LL och LF om skogsvård, I 15 och I 16; LL och LF om stöd för hållbart skogsbruk, I 17 och I 18; LL om Ålands skogsvårdsförening, I 14.
- Skogsarbetaravdrag**, motorsågs- och skogsarbetaravdrag från förvärvsinkomsten, KommunalskatteL 12 §, F 6.
- Skogsbrand**, RäddningsL 31, 32 och 73 §§, G 15; RäddningsF 31 §, G 16.
- Skogsbruk**, LL och LF om stöd för hållbart skogsbruk, I 17 och I 18; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 § 1 mom. 4 p., D 5; KommunalskatteL 9 § 1 mom. 7 p., F 6. Se även **Skogsvård**.
- Skogsbruksbyrån**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 och 17 §§, D 5.
- Skogsvård**, LL och LF om skogsvård, I 15 och I 16. Se även **Skogsbruk**.
- Skogsvårdsavgift**, LL om Ålands skogsvårdsförening 9 §, I 14.
- Skogsvårdsförening**, se **Ålands skogsvårdsförening**.
- Skoldirektör**, GrundskoleL 8 §, O 1.
- Skolhälsovård**, LL om hälso- och sjukvård 29 §, L 1; LF om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga., L 4.
- Skolmåltid**, GrundskoleL 29 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 41 §, O 3.
- Skolpolis**, VägtrafikL 39 § 2 mom., N 11.
- Skolskjuts**, GrundskoleL 30 §, O 1; GrundskoleF 19 §, O 2; LF om skolskjutsning, N 15.
- Skolstadga**, GrundskoleL 9 §, O 1; GrundskoleF 3 §, O 2.
- Skriftlig fråga**, i lagtinget, LO 38 §, B 1; AO 41 §, B 2.
- Skriftväxlingspråk**, Sjl 38 §, A 1.

- Skrotfordon**, LL om renhållning 2, 8, 14, 16, 24-28 och 37 §§, K 19; LF om producentansvar, K 22.
- Skrotningsavgift**, LL om renhållning 26 och 27 §, K 19; LL om besiktning och registrering av fordon 46 §, N 33.
- Skydd för hemfrid och offentlig frid**, PolisL 2 kap. 5 §, G 1.
- Skydd mot brott och störande beteende**, PolisL 2 kap. 10 §, G 1.
- Skyddshem**, för personer som är utsatta för våld, LL om skyddshem, L 19; LF om skyddshemspersonal, L 20.
- Skyddshjälm**, vid färd med motorcykel eller moped, VägtrafikL 62 §, N 11.
- Skyddsområde för fornlämningar**, LL om fornminnen 4-9 §§, O 26.
- Skördeskador**, LL om ersättande av skördeskador, I 11; LL om räntestödslån vid skördeskador, I 12.
- Slakt**, DjurskyddsL 4 kap., L 18; LF om slakt och avlivning av djur, L 23.
- Slaktkycklingar**, DjurskyddsL 6b §, L 18; LF om skydd av slaktkycklingar, L 21.
- Släpvagn**, LF om vägmärken 16 § F6 och 25 §, N 13; Körkortsl 4-6, 15, 19, 20, 23 och 26 §§, N 21; LL om besiktning och registrering av fordon 2, 6-8, 10-12, 14, 20, 29, 32, 41 och 42 §§, N 33; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning 1 § 1 mom. 7, 9, 13, 14 och 16 p. samt 8a §, N 34.
- Små och medelstora företag**, NäringsstödsL, J 36; LL om avbytarstöd 2 §, I 22.
- Snara**, JaktL 47 §, K 35.
- Snus**, LL om tobak och relaterade produkter 2a §, L 17.
- Social- och hälsovårdsutbildning**, F om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland, O 7; LF om gymnasieutbildning bilaga 1, O 4, LF om Högskolan på Åland 3 §, O 18.
- Social- och miljöavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 8-9 §§, D 5.
- Socialvård**, LL om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland 4 §, C 11; LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 8 § 1 mom. 2 p., D 5; LL om Ålands Ombudsmannamyndighet 5 §, D 20; LL om planering av och landskapsandel för socialvården E 7; LL om en kommunalt samordnad socialtjänst, E 10; LL om hälso- och sjukvård 1 § 2 mom. 6 p., 19 §, 28 § 3 mom., 33 § 4 mom., 35 § 3 mom. och 40 § 3 mom., L 1; LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, M 1 och M 2; LL om tillämpning av lagen om privat socialservice, M 3; LL om tillämpning av lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården, M 4.
- Socialvårdsbyrå**, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 8 §, D 5.
- Sotning**, RäddningsL 2 § 14 p. och 28 § samt 8 kap., G 15; RäddningsF 11 § 6 p. och 6 kap., G 16.
- Specialbarnomsorg i daghemsverksamhet**, BarnomsorgsL 4 och 19 §§, M 13.
- Specialomsorger**, LL om tillämpning av lagen ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, M 25.
- Specialundervisning**, LL om gymnasieutbildning 14 §, O 3.
- Spelautomater**, LL om lotterier, G 9; LF om lotterier, G 10; LL om förströelseautomater, G 12.
- Sponsring**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 11 p. och 22 §, N 1.
- Språkkunskap**, krav för statsanställda i landskapet, Sjl 42 §, A 1; krav för tjänstemän i kommunerna, Kommunall 60 §, E 1.
- Språkskydd**, Sjl 7 § 2 mom. 3 p. och 6 kap., A 1; LO 1 §, B 1. Ang. den historiska bakgrunden till språkskyddet, se avsnittet Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen.
- Sprängämnen**, PolisL 2 kap. 14 §, G 1; LL om fiske 15 § och 80 § 1 mom. 7 p., 1 25. Se även **Explosionsfarliga ämnen**.
- Spörsmål**, i lagtinget: LO 37 §, B 1; AO 42 §, B 2.
- Stadsfullmäktige**, Kommunall 6 §, E 1.
- Stadsplan**, PBL 24 §, H 1. Se även **Detaljplan**.
- Stadsstyrelse**, Kommunall 6 §, E 1.
- Stannande av fordon**, VägtrafikL 4, 33-35, 37 och 47 §§, N 11.
- Statens egendom**, i landskapet, Sjl 61, 78 och 79 §§, A 1; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid 1032.
- Statens säkerhet**, Sjl 19 § 2 mom. samt 27 § 34 och 35 p., A 1.
- Statistik**, StatistikL, C 6; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå, D 24.
- Stattlig näringsverksamhet**, Sjl 65 §, A 1.
- Statsanställda**, Sjl 30 § 1 p., 42 och 64 §§ samt 65 § 2 mom., A 1.
- Statusrapport om mark och grundvatten**, MiljöskyddsL 26a, 26m och 26n §§, K 1; MiljöskyddsF 6a §, K 2.
- Stipendium**, LL om stöd för litterär verksamhet, O 30.
- Straffansvar för juridiska personer**, LL om tillämpning av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor 7 § 3 mom., J 8, LL om miljöskydd 40a §, K 1; VattenL 9 kap. 4a §, K 13; LL om bekämpande av oljeskador 17 §, K 18; LL om renhållning 37 § 4 mom. och 37a § 5 mom., K 19; LL om naturvård 41 § 2 mom., K 33; LL om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier 5 § 1 mom. 4 p., L 15; DjurskyddsL 59c §, L 18.
- Strejk**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., D 38.
- Studentexamen**, LL om gymnasieutbildning 25, 28, 29 och 30 §§, O 3; RPF om studentexamen i landskapet Åland, O 6.
- Studerandehälsovård**, LL om hälso- och sjukvård 30 §, L 1; LF om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga., L 4.

- Studieavdrag**, KommunalskatteL, 21 §, F 6. Se även **Studielåneavdrag**.
- Studiecirkel**, LL om landskapsbidrag för bildningsförbund, O 36.
- Studieledighet**, LL om studieledighet, O 25.
- Studielån**, LL om studiestöd 5 kap. samt 17, 18, 38 och 40 §§, O 23. Se även **Studiestöd**.
- Studielåneavdrag**, LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, F 19; KommunalskatteL 27 §, F 6. Se även **Studieavdrag**.
- Studiepenning**, LL om studiestöd 7-10, 22, 27 och 40 §§, O 23; KommunalskatteL, 21 §, F 6; LL om hemvårdsstöd 21 § 7 p., M 17. Se även **Studiestöd**.
- Studiesociala förmåner**, LF om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå, O 5; LL om läroavtalsutbildning 20 §, O 10.
- Studiestöd**, LL om studiestöd, O 23; LF om maximitiden för studiestöd för högre högskoleexamen och grunderna för förlängning av maximitiden, O 24; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 10.
- Subventionsbedrägeri**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 5, 6 och 10 §§), F 25.
- Subventionsförseelse**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 8 §), F 25.
- Subventionsmissbruk**, LL om tillämpning av 29 kap. strafflagen (StraffL 29 kap. 7 och 10 §§), F 25.
- Styrelsen för landskapets fastighetsverk**, LL om landskapets fastighetsverk 7, 8 och 10 §§, D 26.
- Styrelsen för Ålands energimyndighet**, LL om Ålands energimyndighet 7-9 §§, D 25.
- Styrelsen för Ålands gymnasium**, LL om gymnasieutbildning 51 och 54-56 §§, O 3.
- Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård**, LL om hälso- och sjukvård 3-5 §§, L 1.
- Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet**, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 2 kap., D 8.
- Styrelsen för Ålands polismyndighet**, LL om Ålands polismyndighet 1a, 1b och 1c §§, D 12.
- Stängselskyldighet**, LL om stängselskyldighet, I 10.
- Stödundervisning**, GrundskoleL 16 och 17 §§, O 1; LL om gymnasieutbildning 14 §, O 3.
- Stöd ur landskapets medel**, se **Landskapsandel**, **Näringsstöd**, **Understöd**.
- Störande av allmän ordning och äventyrande av säkerheten**, OrdningsL 2 och 5 kap., G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförseelser, G 4; LL om ordningsvakter 7 och 8 §§, G 6.
- Svenska språket**, se **Språkskydd**.
- Syn**, förrättning, FörvaltningsL 33 §, C 1; PBL 73, 80 och 84 §§, H 1; PBF 1, 24, 25 och 27-29 §§, H 2; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 13 § 1 mom. 5 p. samt 50-54 och 80 §§, H 13; LL om bekämpning av flyghavre 8 §, I 13; LL om skogsvård 20 och 21 §§, I 15; LL om fiske 6 §, I 25; LL om naturvård 45 §, K 33; LL om kommunalvägar 13 och 23 §§, N 8; LL om enskilda vägar 60 §, N 10.
- Sysselsättning**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, M 27.
- Sysselsättningsfrämjande utbildning**, LL om sysselsättningsfrämjande utbildning, M 29.
- Sysselsättningsstöd**, LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 8-14 kap., M 27.
- Systemansvar**, LL om tillämpning av rikslagstiftning om elmarknaden, J 28; LF om tillämpning av riksförfattningar om elmarknaden, J 29.
- Säkerhetskontroll**, PolisL 3 kap., G 1.
- Säkerhetstjänster**, se **Privata säkerhetstjänster**.
- Säkerhetsvisitation**, PolisL 2 kap. 12 och 13 §§, G 1.
- Sälskyddsområde**, JaktL 26 §, K 35.
- Sändare**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 12 p. och 42 §, N 1.
- Sändningsförbud**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 13 p. samt 40 och 42 §§, N 1.
- Särskilda bidrag**, till landskapet av statsmedel, Sjl 51 §, A 1.

T

- Talman**, lagtingets, Sjl 15 och 52-55 §§, A 1; LO 17 och 19 §§, B 1; AO 1, 10 och 11 §§, B 2.
- Talmanskonferens**, LO 18 §, B 1; AO 12 §, B 2.
- Tandvård**, LL om hälso- och sjukvård 39 §, L 1; LF om rådgivning för gravida och barn, skol och studerande-hälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga, L 4.
- Taxa**, för yrkesmässig trafik, LL om yrkesmässig trafik 21a §, N 27.
- Teknisk observation**, PolisL 5 kap., G 1.
- Teknisk övervakning**, PolisL 4 kap., G 1.
- Televysning**, PolisL 5 kap. G 1.
- Televisionsmottagare**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 6 p., 5 och 6 kap. samt 41 §, N 1.
- Televisionssändning**, LL om radio- och televisionsverksamhet 2 § 14 p. 2 och 3 kap. samt 40 och 42 §§, N 1.
- Televisionsverksamhet**, LL om radio- och televisionsverksamhet, N 1.
- Teleövervakning**, PolisL 5 kap., G 1.
- Territorialvatten**, Sjl 2 §, A 1; L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.
- Tillbyggnad**, PBL 2, 66 och 72 §§, H 1; LL om bostadsproduktion, H 8.
- Tillfällig tjänsteman**, hos landskapet, TjänstemannaL 12 kap., D 32.
- Tillnyktringsstation**, LL om behandling av berusade, G 3.
- Tillträde till byggnad**, säkerställande av tillträde till byggnad, OrdningsL 8 § och 16 § 1 mom. 8 p., G 2; LF om föreläggande av ordningsbot vid olika ordningsförseelser 8 §, G 4.

- Tillvaratagna djur**, DjurskyddsL 16 §, L 18.
- Tilläggsbudget**, LO 52 §, B 1; AO 20 §, B 2; L om landskapets finansförvaltning 7 § 1 mom. och 14 §, D 30.
- Tjuvfiske**, LL om fiske 6 kap., I 25.
- Tjänstebostad**, TjänstemannaL 20 och 21 §§, D 32; LL om tjänstekollektivavtal 2 § 2 mom. 2 p. och 18 §, D 38.
- Tjänstedelegation**, landskapets, TjänstemannaL 4a, 29, 40 och 49 §§, D 32.
- Tjänstekollektivavtal**, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tjänstekollektivavtal, D 38; godkännande för lagtingets del, LO 43 §, B 1; AO 21 §, B 2.
- Tjänsteman**, TjänstemannaL, D 32; KommunalL 9 kap., E 1; LL om tillämpning av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet, E 5.
- Tjänstemannaläroavtal**, LL om gymnasieutbildning 11 § 2 mom., O 3; LL om läroavtalsutbildning 2 § 3 p. och 5a kap., O 10.
- Tjänstledighet**, LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen, D 35.
- Tobaksförsäljning**, LL om tobak och relaterade produkter, L 17.
- Tobaksprodukt**, LL om tobak och relaterade produkter, L 17. Se även **Snus**.
- Tobaksreklam**, LL om tobak och relaterade produkter 3 §, L 17.
- Tobaksrökning**, LL om tobak och relaterade produkter, 4, 4a-4d och 5 §§, L 17.
- Tolk**, FörvaltningsL 23 §, C 1.
- Tolkning för personer med handikapp**, LL om tillämpning av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer, M 23; RPF om skötseln av förvaltningsuppgifter som rör tolkningstjänst för handikappade personer, M 24.
- Tomt**, PBL 2, 7, 8, 55 och 64 §§ samt 7 kap., H 1; PBF 4 kap. samt 18, 20 och 22 §§, H 2.
- Tonnage**, LL om kommunalbeskattnings av samfund i anslutning till tonnagebeskattnings, F 14.
- Trafik**, se **Vägtrafik**, **Fritidsbåt**, **Lufttrafik**.
- Trafikbrott**, TrafikbrottsL, N 18.
- Trafikförseelse**, TrafikbrottsL 11 §, N 18.
- Trafikförskräning**, LL om besiktning och registrering av fordon 9, 21 och 39 §§, N 33.
- Trafikinspektör**, LL om motorfordonsbyrån 7 §, D 19.
- Trafikolycka**, VägtrafikL 8 §, N 11.
- Trafikskola**, LL om trafikskolor, N 22; KörkortsL 4 kap., N 21; LL om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare 14 § 2 mom., N 29.
- Trafiktillstånd**, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 27 och N 28.
- Trafikövervakning**, LL ang. tillämpning av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen, N 17.
- Trakteringsverksamhet**, LL om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, J 3.
- Traktor**, LL om besiktning och registrering av fordon 20 §, N 33.
- Transport**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 19 § 1 mom. 2 p, D 5; LL om tillämpning av lagen om främjande av biodrivmedel för transport, K 7. Se även **Förtur på färja**, **Djurtransporter**, **Sjuktransport**, **Transport av farliga ämnen**.
- Transport av farliga ämnen**, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om transport av farliga ämnen, N 19 och N 20.
- Trädgårdsodling**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2.
- Turism**, LL om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten 1 §, F 5; LL om resandeavgift 6 §, F 5; LL om miljökonsekvensbedömning 3 § 3 mom. 4 p., K 26; LF om prehospital akutsjukvård 4 § 2 mom., L 3; LL om besiktning och registrering av fordon 41 § 2 mom., N 33; LF om gymnasieutbildning 6 § 3 mom., O 4.
- Tv-avgift**, för innehav av televisionsmottagare, LL om radio- och televisionsverksamhet 28 §, N 1.
- Tvångsutförande**, PolisL 9 kap. 6 §, G 1; OrdningsL 19 §, G 2; RäddningsL 85 §, G 15.
- Tvångsåtgärder**, som orsakat skador, PolisL 8 kap 1 §, G 1.
- Tvårvillkor**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 2; LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar, I 3; LF om administration av miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsersättning, I 4; LF om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvårvillkorskontrollen, I 6; LL om miljöskydd 27a §, K 1; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur 3 §, L 20.
- Täckoperation**, PolisL 5 kap. samt 7 kap. 1, 4 och 5 §§, G 1.
- Täktverksamhet**, LL om naturvård 6 kap, K 33.
- Tätort**, OrdningsL 2, 4 och 14 §§, G 2; RäddningsL 31 §, G 15; VattenF bilaga 1, K 14; LL om renhållning 3 och 10 §§, K 19; LF om vägmarken 8 och 19 §§, N 13.
- Tävling**, DjurskyddsL 21 §, L 18; VägtrafikL 67 §, N 11; IdrottsL 22 § 1 mom., O 39. Se även **Djurtävling**, **Hastighetstävling**.

U

- Underhållsstöd**, LL om tillämpning av lagen om underhållsstöd, M 11; RPF om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som gäller underhållsstöd, M 12.

- Underskottsgottgörelse vid kommunalbeskattningen**, KommunalL 28 §, F 6.
- Understöd**, från landskapet, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, D 29; LL om landskapsandelar till kommunerna, E 6; LL om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna, E 15; LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, E 18; NäringsstödsL, J 36.
- Undersökningsredskap**, skydd för instrument för mätning av miljö kvalitet, MiljöskyddsL 56 §, K 1.
- Undervisningsspråk**, Sjl 40 §, A 1; BarnomsorgsL 12 §, M 8; GrundskoleL 17 §, O 1; LL om gymnasieutbildning 7 §, O 3; LL om läroavtalsutbildning 6 §, O 10; LL om Ålands folkhögskola 12 §, O 15; LL om Ålands musikinstitut 10 §, O 16; LL om Högskolan på Åland 18 §, O 17.
- Ungdomsarbete**, LL om ungdomsarbete, O 38.
- Ungdomsforskning**, LL om ungdomsarbete 24 §, O 38.
- Upphandling**, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 7; LF om offentlig upphandling, C 8; ÅLRB gällande vissa upphandlingar, C 9.
- Upplösning av lagtinget**, LO 8 §, B 1; AO 2 kap., B 2.
- Uppsägning av landskapstjänstemans tjänsteförhållande**, TjänstemannaL 7 kap, D 32.
- Urminnes hävd**, LL om fiske 4 §, I 25.
- Utbildningsbyrå**, LF om landskapsregerings allmänna förvaltning 10 §, D 5.
- Utbildnings- och kulturavdelningen**, LL om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning 3 och 4 §§, D 4; LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning. 10-13 §§, D 5.
- Utgiftsrest**, vid beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk 7 §, F 9.
- Utkomstskydd**, LL om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 31; LF om tillämpning av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa, M 32; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, M 34.
- Utkomststöd**, LL om tillämpning av lagen om utkomststöd, M 35.
- Utläning**, Sjl 27 § 9 p. och 30 § 7 p., A 1; LL om rätt att utöva näring 4 §, J 1; LL om hemvårdsstöd 6 § 3 mom. 1 p., M 17; LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet 19 §, M 27; LL om främjande av integration, M 36; LF om inledande kartläggning, M 37; RPF om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som i stöd av utlänningslagen föreskrivs för arbets- och näringsbyråerna, M 38.
- Utplantering**, av fiskslag eller kräftor, LL om fiske 25 och 40 §§, I 25.
- Utredningsskyldighet**, för myndigheter, FörvaltningsL 26 §, C 1.
- Utryckningsfordon**, VägtrafikL 7 och 49 §§, N 11.
- Utskott**, fullmäktiges, KommunalL 45 §, E 1. Se även **Lagtingets utskott**.
- Utsläppshandel**, LL om tillämpning av riksförfattningar om utsläppshandel, J 34; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som rör handel med utsläppsrättigheter avseende växthusgaser, J 35.
- Utställning**, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, O 37.
- Utsäde**, LL om tillämpning av lagen om handel med utsäde, J 21; ÅLRB om tillämpning av vissa riksförfattningar om handel med utsäde, J 22.
- Utvinningsavfall**, LF om utvinningsavfall, K 9.

V

- Vadhållning**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, G 9.
- Val**, Sjl 9, 13, 67 och 68 §§, A 1; LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar, B 4; val i lagtinget, LO 23 och 34 §§ samt 63 § 3 mom., B 1; AO 1 och 10 §§ samt 13 kap., B 2; val i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i landskapsregeringen 2 kap., D 2; val i kommunfullmäktige, KommunalL 26 §, E 1.
- Valbarhet**, Sjl 9 och 67 §§, A 1; LO 7 och 10 §§, B 1; AO 90 och 109 §§, B 2, LL om Ålands landskapsregering 7 §, D 1; KommunalL 16, 36, 39, 47, 54, 74, 79, 80, 87 och 103 §§, E 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, E 2.
- Valbiträde**, LL om lagtingsval och kommunalval 41 §, B 3.
- Valfinansiering**, LL om valfinansiering, B 5.
- Valförbund**, LL om lagtingsval och kommunalval 26-30, 62 och 64 §§, B 3.
- Validering**, LL om gymnasieutbildning 23 §, O 3.
- Valkrets**, Sjl 68 §, A 1.
- Vallängd**, LL om lagtingsval och kommunalval 18 §, B 3.
- Valmansförening**, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap, B 3.
- Valnämnd**, tillsättande, LL om lagtingsval och kommunalval 6 och 7 §§, B 3.
- Valombud**, LL om lagtingsval och kommunalval 30f §, B 3.
- Vapen**, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 13. Se även **Skjutvapen**.
- Varning**, åt lagtingsledamot, LO 14 §, B 1; åt polis, LL om Ålands polismyndighet 10 §, D 12; åt landskapstjänsteman, TjänstemannaL 47 §, D 32; för användning av maktmedel, PolisL 2 kap. 18 §, G 1; åt ordningsvakt och utbildare av ordningsvakt, LL om ordningsvakter 21 § 3 mom. och 23 § 3 och 4 mom., G 6; för skogsbrand, RäddningsL 31 och

- 32 §§, G 15; RäddningsF 31 §, G 16; om hävande av hyresavtal, HyresL 53 §, H 15; åt utövare av inkvarterings- eller trakteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 16 §, J 3; åt idkare av resebyråer, LL om resebyråer 16 och 18 §§, J 4; åt fastighetsmäklare, LF om fastighetsmäklare 19 §, J 5; åt postföretag, LL om posttjänster 35 och 36 §§, J 6; åt utövare av samhällsstödd enskild barnomsorg, BarnomsorgsL 26 § 2 mom. och 32 §, M 13; åt körkortshavare, Körkortsl 45 § och 66 § 1 mom., N 21; åt trafiklärare, LL om trafikskolor 6 § 4 mom., N 22; åt arrangör av utbildning för lastbils- och bussförare, LL om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare 18 § 3 mom., N 29; åt grundskoleelev, GrundskoleL 27 §, O 1; GrundskoleF 17 §, O 2; åt gymnasie-studerande, LL om gymnasieutbildning 46 §, O 3; åt studerande på folkhögskola, LL om Ålands folkhögskola 23 §, O 15; åt högskolestuderande, LL om Högskolan på Åland 33 §, O 17.
- Varselljus**, VägtrafikL 46 §, N 11.
- Varulotteri**, LL om lotterier, G 9.
- Vattenbruk**, LF om register för fiskerinäringen 2 §, 4 § 1 mom. 4 p., 5 § 1 mom. samt 9 § 2 och 3 mom., I 29; LL om tillämpning av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken 2 § 4 mom., I 30.
- Vattenfarkostregister**, LL om vattenfarkoster 3 kap. samt 3 § 2 mom. och 23-25 §§, N 35.
- Vattenfarliga ämnen**, VattenL 4 kap. 8 §, 5 kap. samt 6 kap. 17 och 18 §§, K 13; VattenF, K 14; LF om avhjälpande av vissa miljöskador 3 §, K 29.
- Vattenföretag**, MiljöskyddsL bilaga 1, K 1; VattenL, K 13.
- Vattenförrättning**, VattenL 14 kap., K 13.
- Vattenkvalitet**, VattenL 5 kap., K 13.
- Vattenledning**, LL om allmänna vatten- och avloppsverk 6, 8 och 9 §§, E 17; LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt 3 § 3 p., E 18; RäddningsL 61 §; G 15; PBL 10 § 1 mom., H 1; LF om Ålands byggbestämmelsesamling bilagans avsnitt 6:643 och 6:961, H 3; LL om fiske 34 § och 80 § 1 mom. 7 p., I 25.
- Vattenområde**, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 5.
- Vattenskotrar**, LL om vattenfarkoster 2 § 1 mom. 2 p. och 8 §, N 35.
- Vattenskyddsområde**, VattenL 5 kap. 3, 18 och 25 §§ samt 9 kap. 9 §, K 13.
- Vattentäkt**, LL om allmänna vatten- och avloppsverk 8 §, E 17; MiljöskyddsF 6b § 5 p. samt bilagorna 1-3, K 2; VattenL 1 kap. 3 § 8 p., 2 kap. 7 §, 3 kap. 16-21 §§, 7 kap. 4 och 11 §§, 12 kap. samt 13 kap. 15 och 16 §§, K 13.
- Vattenverk**, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, E 17; LL om avloppsvattenavgift 5 § 3 mom., F 24; RäddningsL 61 §; G 15; LL om fiske 34 §, I 25.
- Vattenvård**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 8 § 1 mom. 4 p.; LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, E 18; VattenL, K 13.
- Veteranfordon**, LL om tillämpning av fordonslagen 5 §, N 32; LL om besiktning och registrering av fordon 10 § 4 mom., 11 § 5 mom. och 12 § 3 mom., N 33.
- Vetorätt**, republikens presidents, Sjl 19 och 20 §§, A 1.
- Vettar**, JaktL 15 §, K 35.
- Villkorskoder**, Körkortsl 13 §, N 21; LF om villkorskoder som får anges på körkort utfärdade på Åland, N 24.
- Vilt**, JaktL, K 35; LL om stöd för hållbart skogsbruk 8 §, I 17.
- Vilthägn**, JaktL 18 §, K 35.
- Viltvård**, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning 14 och 17 §§, D 5; JaktL 11 och 56 §§, K 35.
- Virkesflottning**, VattenL 15 kap. 3 §, K 13.
- Virkesmätning**, F om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland, I 19.
- Visitation**, OrdningsL 22 § 2 mom., G 2; LL om ordningsvakter 9 §, 22 § 2 mom. och 29 § 1 mom. 2p., G 6. Se även **Säkerhetsvisitation**.
- Vite**, LL om tillämpning av viteslagen, C 2.
- Våningsyta**, PBL 2, 46 och 60 §§, H 1; PBF 20 §, H 2.
- Värdinstitut**, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.
- Vägförrättning**, LL om allmänna vägar 5 kap. samt 51 §, 62 § 6 p., 75-78, 82-87, 100, 111 och 113 §§, N 6; LL om kommunalvägar 4 §, N 8; LL om enskilda vägar 5 kap., N 10.
- Väghållning**, LL om allmänna vägar 2 kap., N 6; LL om kommunalvägar 3 kap., N 8; LL om enskilda vägar 3 och 9 kap., N 10.
- Väglag**, sammanslutning, LL om enskilda vägar 6 § samt 7 och 8 kap., N 10.
- Vägmärke**, VägtrafikL 6 §, N 11; LF om vägmärken, N 13.
- Vägplan**, LL om allmänna vägar 25-28 §§, N 6; LL om kommunalvägar 4 §, N 8.
- Vägrätt**, LL om allmänna vägar 4 kap., N 6; LL om kommunalvägar 2 kap., N 8; LL om enskilda vägar 1, 6 och 8 §§, 2 och 5 kap. samt 59, 70, 89 och 101 §§, N 10.
- Vägtrafik**, VägtrafikL, N 11; LF om vägmärken, N 13.
- Väjnings skyldighet**, VägtrafikL 20 och 40 §§, N 11.
- Värnplikt**, Sjl 12 §, A 1.
- Växters sundhet**, LL om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet, J 18; LF om tillämpning av riksförfattningar om skydd för växters sundhet, J 19; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som gäller skydd för växters sundhet, J 20.
- Växtskyddsmedel**, LF om ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk, ersättning för ekologisk produktion och ersättning till områden med naturliga begränsningar 19 § 1 mom. 8 p., 20, 26, 32, 35 och 57 §§ samt bilaga 3, I 2; LL om tillämpning av lagen om växtskyddsmedel, J 23; LF om tillämpning av riksförfattningar om växtskyddsmedel,

J 24; ÅLRB om register över godkända växtskyddsmedel, J 25; RPF om skötseln av vissa förvaltningsuppgifter som rör växtskyddsmedel, J 26.

Y

Yrke, SjL 11 §, A 1.

Yrkesfiskare, egentlig yrkesfiskare, LL om fiske 2 och 9 §§, I 25; LF om yrkesfiske 3 §, I 27; om verkstälighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom den Europeiska unionen 6 §, I 28.

Yrkeshemlighet, se **Affärs- eller yrkeshemlighet**.

Yrkeshögskola, se **Högskolan på Åland**.

Yrkeshögskoleexamina, RPF om yrkeshögskoleexamina avlagda i landskapet Åland, O 19.

Yrkeskvalifikationer, LL om erkännande av yrkeskvalifikationer, O 20.

Yrkeskörtillstånd, Körkortsl 38 och 39 §§, N 21.

Yrkesinriktad utbildning, LL om gymnasieutbildning, O 3; RPF om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland, O 7; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildningen i landskapet Åland, O 8.

Yrkesmässig motorfordonstrafik, LL och LF om yrkesmässig trafik, N 27 och N 28; LL och LF om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare, N 29 och N 30.

Yrkesmässigt fiske, LL om fiske 2 §, I 25; LF om yrkesfiske, I 27.

Yrkesråd, LL om gymnasieutbildning 31 §, O 3.

Yrkesskola, numera en del av Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.

Yrkesvägledning, LL om förhindrande av diskriminering 3 § 1 mom. 2 p., C 11; LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 10; LL om främjande av integration 20 § 1 mom., M 36.

Ytvatten, MiljöskyddsL bilaga 1, K 1; LF om deponering av avfall 12 och 18 §§, K 8; LF om hantering av jord- och muddermassor 3 §, K 11; VattenL 1 kap., 3 kap. 16 §, 6 kap. 15-17 §§, 9 kap. 1 § och 12 kap. 1a §, K 13; VattenF 3 kap. samt 4, 7, 11 och 17 §§ samt bilagorna 1 B, 2, 5 B och 6, K 14.

Å

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, D 10.

Ålands byggbestämmelsesamling, LF om Ålands byggbestämmelsesamling, H 3; PBL 7 §, H 1.

Ålandsdelegationen, SjL 5 §, 36 § 2 mom., 38 § 1 mom., 60 § 2 mom. och 62 §, A 1; AO 82 §, B 2.

Ålands energimyndighet, LL om Ålands energimyndighet, D 25.

Ålands folkhögskola, LL om Ålands folkhögskola, O 15.
Ålands försöksstation, LL om överlåtelse av verksamheten vid Ålands försöksstation, D 18.

Ålands förvaltningsdomstol, SjL 25, 26 och 35 §§, A 1.

Ålands gymnasium, LL om gymnasieutbildning, O 3.

Ålands idrottsförbund, LF om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund, O 40.

Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter, LL om ekologisk produktion 2 § 5 mom., 3 §, 9 § 2 mom., 10 §, 11 § 3 mom. och 12 § 3 mom., I 8.

Ålands kulturdelegation, LL om Ålands kulturdelegation, O 34.

Ålands lagting, se **Lagtinget**.

Ålands landskapsregering, se **Landskapsregeringen**.

Ålands [landskapsstyrelse], numera Ålands landskapsregering, se **Landskapsregeringen**.

Ålands [landsting], numera Ålands lagting, se **Lagtinget**.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, D 8; LL om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, D 9.

Ålands museum, LF om landskapsregeringens allmänna förvaltning, 12 §, D 5; LL om fornminnen 19 §, O 23.

Ålands musikinstitut, LL om Ålands musikinstitut, O 16.

Ålands ombudsmannamyndighet, LL om Ålands ombudsmannamyndighet, D 20; LF om ombudsmannanämnden, D 21.

Ålands Penningautomatförening, ArkivL 1 § 1 mom. 2 p., C 5; KommunskatteL 6 § 2 mom., F 6; LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet, G 11; LL om förstörelseautomater 2 § 1 mom., G 12; LL om Ålands kulturdelegation 2 § 2 mom., O 34.

Ålands sjösäkerhetscentrum, LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, O 22.

Ålands skogsvårdsförening LL om Ålands skogsvårdsförening, I 14.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, se **Statistik**.

Ålands tingsrätt, SjL 35 §, A 1.

Ålandsöverenskommelsen, sid 1022.

Ålderstalman, AO 1 §, B 2.

Åländsk hembygdsrätt, SjL 2 kap. och 72 §, A 1; LL om åländsk hembygdsrätt, A 9; LL om hembygdsrättsförfaranden, A 10.

Åtalseftergift, TrafikbrottsL 12 §, N 18.

Återkallande av förtroendeuppdrag, KommunalL 18 §, E 1.

Åtgärdseftergift, PolisL 1 kap. 9 §, G 1; vid sjötrafikförseelse, LL om vattenfarkoster 14 §, N 35.

Åtgärdsfördröjning, PolisL 5 kap. 46 § 1 mom., G 1.

Åtgärdsmotion, LO 28 och 32 §§, B 1; AO 33 och 49 §§, B 2.

Ä

Ägg, JaktL 1 § 2 mom., 27, 28 och 52 §§, 68 § 3 mom., K 35.

Älg, JaktL 7 kap., K 35; LF om jakt på älg, K 37.

Ämbetspråk, Sjl 36 §, A 1.

Ändringssökande i förvaltningsärenden, se **Besvär**.

Ärvdabalken, F om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland, I 21.

Äventyrande av trafiksäkerheten, TrafikbrottsL 2 och 3 §§, N 18.

Ö

Öppenhet, FörvaltningsL 5 §, C 1.

Öppethållningstid, AffärstidsL, J 2; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 7 §, J 3.

Överenskommelseförordning, Sjl 32 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 12.

Övergångsställe, VägtrafikL 2, 41 och 55 §§, N 11.

Översättning, av handling, Sjl 39 §, A 1.